POJEDINI BROJ 1.50 DINARA.

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

Islamski Glas

NEZAVISNI KULTURNO-PROSVJETNI I INFORMATIVNI LIST

ИСЛАМСКИ ГЛАС
MOSLIMISCHES WOCHENBLATT
HEBDOMADAIRE MOSLIMAINE

Pretplata Godišnja . . . . Din 72·— Polugodišnja . . Din 36·— Tromjesečna . . Din 18·—

Uredništvo i uprava: Kundurdžiluk ulica broj 22/I.

Izlazi svakog petka

God. I. Pretplata za inostranstvo Godišnje Din 120·—

18. oktobra 1935. Sarajevo 21. redžeba 1353.

Rukopisi se primaju do utorka o podne

Br. 3.

Velika istina

Esteizu-bil-lahi El-hakkatu-Melhakkatu-Ve ma edrake mel-hakkatu.
Kurani-kerim.

Šesdeset deveto poglavlje Kur'ana ili poglavlje El-hakkatu u prvom svom dijelu govori nam o velikoj i vječnoj istini, kako moraju nastradati svi, koji se protive velikom Božjem pravcu koga On postavi ljudima i zapovijedi im, da se toga pravca drže, pojedinci i narodi, koji se ogriješe o velike zakone Božje, koje On postavi u svijetu stalne i nepromjenljive, moraju iskusiti kaznu zato što nijesu slijedili te vječne zakone. Svemogući Allah da bi nas poučio, jer nam je podario snagu razuma, kojom moramo misliti, u prvom dijelu poglavlja »El-hakkatu« nam kaže: »Neosporiva Istina. — Šta je neosporiva Istina? (koja mora doći). — Znaš li (Muhammede) šta je ta neosporiva Istina (one nesreće koje će bezuvjetno ljude stignuti). — Ad i Semud su smatrali da je laž ona nesreća koju su na se (svojim hrđavim radom) navukli. — Semud (narod) je sa najstrašnijom kaznom uništen — A Ad je uništen sa strašnim vihorom i istrijebljen — Bog je sedam noći i sedam dana uzastopice dao, da ovaj strašni vihor nad njima hara. Pa si vidio ljude kako su mrtvi popadali kao da su šuplja palmina stabla — Jesi li vidio, da je i jedan od njih ostao? — Došao je Fir'avn (Faraon) i oni koji su prije njega bili, pa i oni koji su sa svojim gradovima zajedno u prah i pepeo pretvoreni zbog grijeha počinjenih — Oni su se digli protiv poslanika svoga Gospodara Boga, pa ih je nenadano kazna stigla. — Kad se voda uzdigla i nabujala Mi smo vas (vaše praoceve) u lađu ukrcali — da bi vam to služilo za pouku i da bi oni koji to čuju u svojim ušima to sačuvali. — Kada se puhne samo jedampu u rog. — dignuće se zemlja i brda i zdrobiće se udarcima jedno o drugo. — Tada će biti onaj dan kada će se veliki događaj zbiti. — Rastvoriće se nebesa i toga dana će im snaga pasti.

Iz ovih ajeta koje smo naveli izbija velika istina da svaki pojedinac i svaka zajednica koja se ogriješi o propise Božijeg pravca mora stradati. Utvrđeni zakon Božji (sunnetullah) ne dopušta nikome da krši ono što je uvjet života i opstanka. Svemogući Gospodar čovjeka je obdario svim darovima da spozna veličinu njegovih zakon u prirodi, da ih poštuje i prema njima svoj život udešava. Duša i tijelo na zemlji moraju zajednički sarađivati, volja je Božija da se i jedno i drugo ima razvijati. Bog je čovjeka stvorio od prolazne tjelesne materije i od vječne nevidljive materije — duše. Tijelo je odjeća kojim se duša obavila da bi prolazeći kroz iskušenja u zemaljskom životu mogla se usavršiti i doći do svoga vječnog spasenja. Zato Mudrost Božija lijepo to uredi i dade čovjeku da slijedeći njegov Veliki Pravac usreći i tijelo i dušu, da ta sreća bude općenita i da je čovjek i u prolaznom životu i u vječnosti vječno uživa. Divni su to propisi Božijega Pravca koji čovjeka pouči da razmišljajući snagom razuma svoga udesi svoj život onako kako će on s tim životom zadovoljan biti. Razmotrimo propise Velikog Islama pa ćemo vidjeti, da su nam oni najveće jamstvo za uspjeh i sreću.

Ali ko se ogriješi o velike blagodati Božje ko zaboravi na velike darove Njegove taj sam sebi zlo čini i samog sebe u ponor i provaliju baca. Svemogući Bog dade čovjeku razum da on s njim misli, dade mu tjelesnu snagu da je upotrebljava onako kako mu to njegov razum nalaže, posla mu svoju Veliku Objavu da bi mu razum prosvijetlio i da bi se uputio stazama istine i napretka. Usprkos toga svega čovjek zaveden strastima tijela svoga i nagonima tjelesnim srlja stanputicom ne misleći i ne videći posljedice svoga hrđavog rada i neće da čuje Veliku Riječ koja ga zove i opominje jer je na svoju nesreću i ogluhnuo. To je teško stanje i nevolja čovjekova koju uzvišeni Kur'an ovako opisuje »gluhi su, nijemi su i slijepi su, i oni se neće da povrate«... Najteže je stanje čovjeka kad s njim potpuno zavlada strast, i tjelesni nagon kad mu pomrači razum, taj veliki dar Božji. Lijepa riječ mu ne pomaže, savjeti mu ne koriste, tone i propada u zlo, a neće da vidi kao što je to bio slučaj sa propalim narodima Adom i Seudom. Zlo i opačina su bile njima zavladali i oni nijesu htjeli da čuju riječ istine. Opasnost im je nad glavama lebdila, ali riječi pokajanja kod njih nije bilo. Okrutnulo je njihovo srce, pomračio im je razum, pa riječ opomene Poslanika Božijeg i velika čuda nijesu im pomogla. Ali neumitni zakon Božji se izvršio. Nestalo je pokvarenjaka koji su u sebi ubili sve što je u njima ljudskog bilo. Iz njihovih srca i njihovih misli nestalo je spomena na Stvoritelja vasione i kad je njihova duša prestala da osjeća blizinu Božju, kad je prestala da čuvstvuje, a kad je mjesto toga u njoj zacarilo zlo i nevaljalštine morao je doći konac tome hrđavom narodu.

Pravda je osnov opstanka ljudske zajednice, a samilost i milosrđe to su temeljni kameni na kojima se zasniva sreća društva, ko se ogriješi o pravdu, o samilost i milosrđe taj mora propasti, jer Velike Božije riječi kažu ljudima da trebaju biti pravedni i milosrdni. Silnik koji se drzne da pogazi pravdu, da iščupa milosrđe iz duša ljudskih taj mora propasti, jer se ogriješio o čvrsti zakon Božiji koji svima i svakome hoće pravdu da dade i prema svakome da se milosrđe čini. Zato nam Allah kaže da je Firaun morao sa svima svojim silnicima zaglaviti jer je činio nasilje bližima svojima, progonio je one, koji su se bili pod okrilje njegove sklonili. Narod izraelićanski trpio je najveće nepravde i nasilja od Firauna, za njih nije bilo milosrđa, ali narod izraelićanski je ostao, a silnik Firaun je propao jer to je odredba Gospodara Vasione da propadaju svi oni koji se ogriješe o Veliku Istinu.

Ćudoređe je najveća potreba ljudskog društva, Gajiti plemenitu ćud u duši ljudskoj znači čovjeka spremati za trajan život i obezbijediti mu opstanak. Kad nestane morala u ljudskom društvu, kad se čovječanstvo poda zlu i opačinama mora propasti, jer mu opačine istraše snagu i podruju mu temelje opstanka. Zato nam Kur'an kaže, da je morao propasti narod komu je bio poslat Božiji Poslanik Lut jer je bio ogrezao u opačinama i Svemogući je dao da su bili uništeni i u prah i pepeo satrveni.

Istina mora sebi krčiti puteve, ona mora napredovati, a ko joj se suprotstavi taj se opire najvećoj sili pred kojom konačno mora pasti. Mekanski mušrici svom snagom nastojali su da ometu istinu, nastojali su da Božijega Poslanika Muhammeda ometu u Njegovom velikom spasonosnom radu. Ali Hazreti Muhammed koji je u početku bio sam i pomognut samo od svoga Gospodara Allaha pobijedio je najveće silnike mekanske koji su se konačno morali pokloniti pred njim odnosno pred Velikom Istinom koju je on naučavao. Kur'an nam kaže u ovim gore navedenim ajetima da je zemaljska kazna teška za one koji se suprotstave Velikoj Istini, koji pođu u borbu protiv utvrđenog zakona Prirode — sunetul-laha — koga Svemogući Bog tako savršeno uredi. Ali to je kazna samo za tjelesni dio života, a tek kakve će teške kazne biti dušama onih, koji su osporavali Veliku Istinu koja je u Božijem Pravcu izložena. Te će kazne u vječnosti biti mnogo strašnije, jer će biti vječne i trajne.

Iz ovih navedenih primjera vidimo kako hrđavo svršavaju svi oni koji se odalečuju od vječnih zakona Istine koji neće da slijede uzvišene propise Božje vjere nego stramputicom lutaju podajući se niskim životinjskim nagonima i strastima svoga tijela. A zar može biti ljepše i uzvišenije stvari od toga da se živi kao savršen čovjek, da se slijedi istina, da se osigura svoja sreća u svakom pravcu. Može li biti uzvišenije išta od prave i istinske vjere u čovjeku, koja ga vodi i upućuje stazama života, pokazujući mu samo ono što će mu biti od koristi i od dobra.

Zato pođimo stazama uzvišene vjere Islama, slijedimo ih bez odstupanja, jer ćemo samo tako osigurati svoju sreću i zadovoljiti svoje čovječanske potrebe. Razmislimo o ovim velikim Kur'anskim riječima koje smo u početku ovoga članka naveli, neka nam one budu putokaz, neka nas vode da nebi zalutali kao i oni nesretnici koje stiže neumitna kazna Božja. Naš ljudski nagon nas goni da činimo dobro sami sebi, a tome nas upućuje i naša uzvišena vjera.

Dakle, neka u nama prevlada samo ono, što je čovječansko i neka nas obasja Milost Božija da bi tako došli do svog pravog cilja.

———

Životne prilike i nevolje naših seljaka

Naš muslimanski seljak je najkonstruktivniji dio našega naroda. Tome dijelu našega naroda posvećena je do danas vrlo mala pažnja. Naročito mi muslimani iz gradova i ako smo u stalnom dodiru sa našim bratom seljakom rijetko smo vodili brigu o tome kako ćemo mu pomoći da ga kulturno, vjerski i privredno u duhu današnjice što bolje podignemo Ova zdrava snaga našeg naroda kao neiscrpni narodni izvor nije nailazila na dovoljnu pažnju i radi toga velika odgovornost za zaostalost našeg muslimanskog seljaka pada na naš grad koji se je oglušio tsoj svojoj dužnosti da radi na podizanju našeg seljaka i pomaže ga. Istina i naš grad nije mnogo odskočio u tom pravcu, ali se ipak nalazi u mnogo zavidnijem položaju od našeg sela. Ti pioniri prosvjećivanja na našem selu su vrlo rijetki i u koliko ih je bilo njihov je rad malen i neznatan. Nikada se u našoj javnosti pitanje sela i našeg muslimanskog seljaka nije ozbiljnije raspravljalo pa da bi to moglo uroditi nekim plodom. Mora se priznati da čitav taj kulturni rad na selu u koliko ga možemo nazvati takovim u glavnom je poticao od ilmije i to one sitne, koja je u stalnom dodiru sa svojim narodom. Našao se i po koji intelektualac, svjetovnjak koji je ponekada zavirio u koju našu seljačku potleušicu ali obično kad bi tamo i došao ponio bi se više gospodski i s visoka gledao bi na tog našeg čestitog Muju sa sela. Mora se požaliti i osuditi da naša svjetovna inteligencija u tom radu nije skoro ništa učinila i koliko je činila taj rad nije dao pozitivnih rezultata. Tome treba ispitati psihološke razloge. Dok je pravoslavna i katolička svjetovna inteligencija u našim krajevima u tom radu postigla lijepih i zamjernih uspjeha i znala privući simpatije seljaka uza se, naša muslimanska inteligencija ostala je najvećim dijelom nepristupačna seljaku. Razlozi da je to tako vrlo su uočljivi. Naš seljak je konzervativan i teško prihvaća novotarije, pa makar mu one donijele i najveće koristi. Naša inteligencija, u koliko je zalazila na selo htjela je da taj konzervatizam našeg seljaka preko noći sruši i da ga preko noći prosvijetli. Taj rad naše inteligencije bio je ne sistematski organizovan i razumije se da inteligencija nije mogla polučiti onakove uspjehe kakovi su uspjesi polučeni kod pravoslavnog i katoličkog seljaštva.

Naš seljak je sačuvao vjeru i on se nje čvrsto drži ne dopuštajući nikome da u tu njegovu svetinju takne. Muslimanski seljak instinktivno osjeća u svojoj duši snagu vjere i sa toga stanovišta kod našeg seljaka se sve može postići. Njega se sa stanovišta vjere može podstreknuti da učini sve ono što će osigurati i obezbjediti njegov napredak. On iz vlastite inicijative i bez uputa od onih koji bi mu trebali te upute davati, poduzima sve kako bi taj vjerski život osnažio i očuvao. I ako živi u vrlo teškim ekonomskim prilikama u tom pravcu on ne žali nikakvih žrtava. Podiže iz vlastite pobude džamije i mektebe a kad mu se to protumači da je škola isto tako velika potreba za muslimana kao i džamija on to objeručke prihvaća. Tome nalazimo mnogo primjera u zadnje vrijeme gdje su muslimani seljaci podizali škole i gdje su školi posvetili isto tako veliku pažnju kao što je posvećivaju džamiji. Dakle kako vidimo je naše selo zaostalo u prosvjetnom pogledu. Nije krivica našeg seljaka naše je selo zaostalo u prosvjetnom da mu rastumače da je prosvjeta i nauka nedjeljiva od vjere Islama. Seljak njeguje vjerski život do najjače mjere i on traži da i onaj koji hoće da ga podučava u životu poštuje to njegovo osjećanje i da i on isto tako tim svojim vjerskim dužnostima se odaziva. Iskrenom vođi i savjetniku on se zdušno predaje i povjerava mu se jer je željan da ga neko povede i pokaže mu pravac. Naš

je seljak duboko zahvalan svakome onome ko mu učini neku uslugu i on to lako ne zaboravlja. Musliman seljak u svojoj duši je konstruktivan, vjera kao najbolji vodič u životu prirasla mu je srcu i od nje se ni pod koju cijenu ne dijeli. On prima pouke i savjete i svakoga komu dobro želi djetinjski sluša. Iz ovog treba da povučemo konsekvencije i da naš rad udesimo tako da on donosi što boljih rezultata. Trebamo biti objektivni i priznati i ako naše seljaštvo sačinjava skoro četiri petine muslimanskoga stanovništva da mu se nije ni jedna petina pažnje posvetila u vjerskom i kulturnom pogledu koliko se posvećuje gradu. Muslimansko građansko stanovništvo moralo bi biti u što tješnjem dodiru sa našim seljaštvom jer je to njegova životna potreba da tako zajedničkom saradnjom jačamo našu zajednicu.

Ovdje smo ukratko izložili vjersko-kulturni život našeg sela koji nas ne može nimalo zadovoljiti naročito naš rad koji smo u tom pravcu učinili, a sad ćemo se u kratko osvrnuti na ekonomsku stranu našega seljaštva. Naš seljak je skoro najvećim dijelom obrađivao svoju slobodnu zemlju i maleni je broj muslimana seljaka, koji su živjeli u kmetovskim odnosima. Radi toga vidimo pojavu, koja nije rijetka kod muslimana seljaka da oni imaju nedovoljno zemlje za izdržavanje svojih porodica. Dugotrajnim dijeljenjem posjeda zemljišni posjedi su isparcelirani i dovedeni do najmanje mjere tako da velik dio našeg seljaka nema ni onog najmanjeg minimuma za izdržavanje. Imademo drastičnih primjera koji nam najbolje kažu kako naše muslimansko seljaštvo trpi veliku i tešku bijedu. Na pr. u vlaseničkom srezu imamo nekoliko sela svako sa preko stotinu muslim. seljačkih domaćinstava, koja sva skupa nemaju niti hiljadu dunuma zemlje, dok u susjedstvu jedan bivši kmet u svom domaćinstvu ima po nekoliko stotina dunuma zemlje. Ovakovih slučajeva ima demo po svoj Bosni i Hercegovini gdje muslimanski seljak oskudijeva sa potrebnom zemljom. Istina u doba privredne konjukture kad su šumske industrije punom parom radile seljačka sirotinja išla je i zaposlivala se u toj grani industrije. Ali kad je nastupio zastoj u ovoj industrijskoj grani seljačka radna snaga je ostala bez uposlenja, što je životne prilike još u većoj mjeri pogoršalo. Ovo pitanje oskudijevanja našeg seljaka sa zemljom od velikog je interesa za čitav gospodarski narodni i državni život. Država bi u ovom pravcu mogla pomoći seljaka dajući mu državno zemljište koga kod nas ima još u dovoljnoj mjeri. Pojava, da su naša seljačka gospodarstva ovako izdijeljena na vrlo mala i neznatna domaćinstva mora da nas u velikoj mjeri zabrinjuje i da tražimo lijeka tome da ne bismo i u buduće imali anomaliju da u jednom selu imamo desetke domaćinstava sa po dva — tri dunuma zemlje. Trebalo bi provesti reformu i nasljednog prava u eraziji jer propisi erazi-kanuname po kojima se vrši podjela zemlje na nasljednike donijela je vrlo teških posljedica po naš seljački svijet.

Istakli smo da naš seljak oskudijeva sa zemljom i da živi u teškim i bijednim prilikama, naveli smo i uzroke tome, ali ipak moramo istaknuti jednu činjenicu, koja nam daje nade da se životne prilike našeg sela mogu popraviti. Naš seljak je čedan i skroman, radišan i marljiv, nevjerojatno u ovoj današnjoj krizi moralan, pun moralne snage. I pored svih ovih nedaća koje ga biju vidimo da je znao sačuvati svoju moralnu svijest i svoj život udesiti prema krutoj današnjici ne pokazujući nikakova nezadovoljstva. On se znao dosta dobro snaći i u onim danima privredne konjukture i od prirode štedišan nije dopustio sebi da se zadužuje kad je to svakome bilo lako učiniti. Protezao se prema jorganu. U ovim teškim prilikama to je jedan plus za njega kad ne mora da vodi brigu o plaćanju dugova kako je to slučaj sa njegovom drugom braćom. U tome se očituje konstruktivna snaga njegova koju treba naročito čuvati i njegovati i na dalje u njemu razvijati. Istina moramo priznati da su se iza oslobođenja među naš muslimanski seljački svijet uvlačili razni poroci kao alkohol koji ranije u našem selimo nije bio poznat. Ovom zlu treba stati na put a to će najbolje moći učiniti naša ilmija pomognuta sa inteligencijom i ostalim prijateljima našeg napretka ako podu zmu što jaču akciju protiv ovog teškog zla. Intenzivan rad u ovom pravcu bezuvjetno će dati dobrih plodova.

Ovdje smo ukratko iznijeli razmatranja o životu, prilikama i nevoljama našega seljaka i vjerujemo da će svi rodoljubi upregnuti sve svoje sile da u ovom pitanju učine sve, što im njihova islamska i patriotska svijest nalaže. Ovo je jedno od najvažnijih pitanja našeg društvenog života kome će »Islamski Glas« posvetiti naveću pažnju pa moli sve prijatelje da ga u tom pravcu pomognu.

Džum'a namaz

»O vjernici, u petak kada budete pozvani na džum'u namaz, požurite Božijem sjećanju (namazu), a ostavite kupoprodaju (kao i sve druge poslove), ako znadete, to je za vas bolje«. Kur'an.

Iz gornjeg, kao i drugih ajeti-kerima vidimo i čujemo da nas Svemogući Allah dž š. na vrlo dostojan način doziva riječima: »O vjernici!«, a da li se mi svojevremeno odazivamo Njegovim uzvišenim riječima, to više puta zaboravimo, pa makar i nenamjerno.

Da nebi do ovog došlo, kao i da bi se ljudi jedanput sedmično sastali i svoje misli izmjenili, dužni su svaka petka uz predstojeće uvjete zajednički obaviti džum-u namaz i saslušati potrebne savjete.

Da ne bi ljude ovog dana sprečavali ma kakvi drugi poslovi, Bog dž. š. opominje ih i podrugi put u istom ajetu i veli: »ve zerul-bej'a« — ostavite kupoprodaju! Negdašnji muslimani bolje su shvaćali ovu Božiju zapovijed. U njihovo doba, a za vrijeme džum-e namaza, zemljoradnik i zanatlija ostavili bi svoje oruđe, trgovac bi zatvorio svoju radnju, a svadbe i druga vesela društva prekinuli bi svoja uznemiravanja. Promislimo kako je danas, više puta teško se odlučimo otići — samo jednom sedmično — na džumu; a ako već pođemo, gledamo da u džamiji slučajno ne ostanemo više osim koliko možemo obaviti dva rekata namaza. Tada bi tre, balo da vlada potpuna tišina u džamiji, kad se uči i prevodi hutba, kao i poslije selama džumanskog farza ali se osjeća silno uznemiravanje od nestrpljivih u džamiji. Za ovakve je džamija kao za pticu kafez.

Pošto je Muhamed a. s. mnogo polagao na zajedničke sastanke muslimana i to ne samo sa vjerskog, nego i socijalnog gledišta, jednom prilikom za džum-u namaz rekao je ovo: »Bio sam odlučio da naredim jednom od prisutnih da zapali kuće svih onih, koji se izvlače od džume namaza«.

Sa ovim je u najkraćim potezima istaknuta važnost džume, a što smo inače mnogo zanemarili bez razlike na profesiju. Samo ima slučajeva gdje je obavljanje džume skopčano sa malim poteškoćama, što bi se čvrstom voljom i energijom dalo unekoliko olakšati. Tako n. pr. činovnici su u kancelarijama i drugdje većinom do 12, a nekada i do poslije 12 časova. Kako za džamiju, koja je ponekad malo i udaljena, čovjek treba da se pripremi, to u ovakim momentima mora da ostavi džum-u. Da ne bi do ovog inače hrđavog običaja među muslimanskim činovništvom dolazilo, odnosno da se ne bi moralo svakog petka tražiti odobrenje od pretpostavljenih, što nekada zavisi i o volji pojedinaca, trebalo bi kod nadležnih ispoślovati generalno odobrenje — kako je to po školama — da činovnici-muslimani petkom budu oslobođeni posla bar u 11 i po časova, pa makar da bi toga dana dolazili na posao u 7 i po časova.

U doba jednokratnog rada (za vrijeme Ramazana i ferija), trebalo bi činovnike osloboditi samo za koliko mogu obaviti džumu-namaz. Izgleda da se u ovom smislu nešto i pokušavalo, ali kako je bilo sve bez uspjeha, to je dužnost naših vjerskih pretstavnika da ponovo na ovom porade imajući na umu hadisi-šerif: »Kjul-lu kum rain ve kjul-lu kjum mešulun an reij-jetihi. . . .«

O. H.

Osnutak „Narodne Uzdanice" u Gor. Tuzli

Jedna davna želja gornjotuzlanskih građana ovih dana je ispunjena. Naime osnovan je mjes. odbor »Narodne Uzdanice«.

Ulogu besdekretskog povjerenika vršio je ugledni građanin g. Galib Žunić. Velim besdekretskog, jer su gornjotuzlani tako oduševljeni za tim našim pravim kultrunim društvom da su odmah omogućili, upisavši se u članstvo, da se osnuje mjesni odbor. Osobito je za novo naše društvo zagrijana omladina što sa zadovoljstvom ističem.

U nedjelju, dne 22. pr. mj. održata je osnivajuća skupština kojoj su prisustvovali gotovo svi punoljetni građani. A bilo je i seoskog svijeta. Glavna tačka bila je biranje nove uprave. U upravu su ušli najugledniji ljudi uzevši i mlađe u saradnju, što do tada nije bilo uobičajeno. U upravni odbor ušla su slijedeća gg.: pretsjednik Galib Žunić, tajnik Nuraga H. Mehmedović, blagajnik Abdurahman Kušljugić, odbornik bez naročite funkcije Alija Fajić.

Nadzorni odbor čine gg.: Raif H. Mehmedović, Hfz. I. ef. Karić i Derviš Memišević. Novom odboru želimo svaku sreću. *Muradijin.*

Pošaljite pretplatu!

PODLISTAK:

Kur'an

(Nastavak.)

Kur'an je sačuvan i od najneznatnijih tekstovnih promjena.

Sakupljači hadisa bili su prisiljeni da bi u što većoj mjeri provjerili istinitost i točnost pojedinih hadisa, da ispituju i sve životne okolnosti pojedinih pripovjedača hadisa. Radi toga je biografska nauka jako cvala i život svakog pripovjedača je do najmanjih i najneznatnijih sitnica strogo ispitivan i podvrgnut oštrom sudu strogih kritičara.

Tako ako bi se za nekoga ustanovilo da je idući putem makar samo jedamput jeo ili je zanemario neku stvar, koju je vrlo lako zaboraviti i zanemariti, smatralo bi se njegovo pripovijedanje slabim i nesigurnim. Ukoliko bi od ovakih ljudi sa tako malim i neznatnim zamjerkama obične društvene uljuđenosti i prenosili koji hadis, upozoravali bi na slabosti pripovjedača, koji radi svojih i najmanjih grešaka u običnom društvenom životu nisu smatrani za dobre i sigurne pripovjedače.

Buharija je sakupio stotine hiljada hadisa od kojih je izabrao samo šest hiljada i četiri stotine i unio ih u svoju veliku hadisku zbirku, a sve ostale je zabacio. Kritičari su upozorili na slabe i nesigurne hadise i u njegovoj zbirci i podvrgli ih najoštrijoj kritici ispitujući nedostatke pojedinih hadisa.

Može li se pretpostaviti za jedan narod koji je ovoliku pažnju posvetio hadisima Božjeg Poslanika i prorešetao ih kroz najsitnije kritičarsko sito, da bi mogli zanemariti ili propustiti nešto, što bi se ticalo knjige i objave njihovog Stvoritelja i Gospodara, pa da bi u pogledu te knjige primili nešto što je nesigurno, a da to ne bi točno ispitali. Kod ovakih strogih mjera opreznosti nije se kod njih moglo dogoditi, da bi oni dopustili da se u Božju knjigu uvuče i najsitnija slovčana greška.

Islam je u duše svojih sljedbenika sa svojim zapovijedima unio ispitivački i kritičarski duh, koji traži da svako koji nešto vjeruje ili kaže, da to sa dokazima opravda. Svaki čin mora se temeljiti na jednoj istini, jer za sva djela treba i odgovarati. Kur'an kaže:

»Ako vi nešto otvoreno činite ili to u sebi skrivate, zato ćete pred Bogom odgovarati.«

NEDOSTIŽIVOST KUR'ANA.

Svemogući Allah kaže: »Ako vi **sumnjate u ono što smo Mi objavili našem robu (Muhammedu), pa vi dajte jedno poglavlje koje će mu sličiti. U to ime pozovite i vaše idole, kojima se klanjate mjesto Allaha. Dokažite vašu tvrdnju** (da Muhamed Kur'an od sebe govori i naučava) **ako istinu govorite. Ako to ne učinite, a to sigurno nećete učiniti, onda se bojte vatre paklenske, koja je za nevjernike spremljena, a čije je gorivo ljudi i kamenje«.**

Na drugom mjestu Svemogući Allah kaže: »**Reci (Muhamede): Kad bi se ljudi i džini sakupili da sačine nešto što bi Kur'anu bilo slično, tako šta ne bi mogli sačiniti pa makar jedni drugima pomagali«.**

Ovi nam ajeti jasno kažu da je Kur'an u svakom pravcu nedostiživ. U čemu se ta nedostiživost sastoji? U prvom redu ćemo istaknuti mišljenje nekih komentatora Kur'ana, a kasnije ćemo donijeti i izložiti svoje zasebno mišljenje.

Učenjak i komentator Kur'ana Nizamuddin-en-Nisaburi u svom tefsiru »Garaibul-Kur'ani ve regaibulfurbani« tumačeći prvi ajet što smo ga gore spomenuli doslovno ovo kaže: »Kad se govori o tome da je Kur'an nedostiživ, onda se ističu dva gledišta. Prvo je da je Kur'an ravan govoru rječitih i vještih govornika ili ih je nadmašio, ali u toj nadmašivosti nema nečega nadnaravnog; ili je ta nadmašivost u nadnaravnoj mjeri. Ovo prvo dvoje je netačno, jer svi ti vještaci na jeziku i vrsni govornici nastojali su pojedinačno ili zajednički da Kur'an imitiraju, ali u tome nisu uspjeli uza sve to što su se izlagali mnogim opasnostima, žrtvovali živote i imetak, i zapadali u razne nevolje i brige. Njihova odlučnost i ustrajnost išla je tako daleko da čuvajući svoj prestiž nisu priznali ni najveću istinu, a neistinu pogotovo nisu htjeli primiti. Pa ipak i ti najveći govornici i vještaci na jeziku konačno su ostali poraženi i svoj poraz su priznali.

Drugo gledište je koje kaže ako su izvjesni sastavljači dostigli taj vrhunac stilske savršenosti, kojima su se vješti govornici takmičili da Kur'an dostignu u njegovoj savršenosti stilskoj ljepoti, onda je cilj postignut, ali svi ti takmičari su odustali od daljnjeg natjecanja da svojim sastavcima dostignu kur'ansku rječitost usprkos svog žestokog otpora i želje da omalovaže to veliko i nedostiživo savršenstvo kur'anskog stila i riječi. Ako posmotrimo oba gledišta dolazimo do zaključka da je Kur'an apsolutno nedostiživ.

Ako se kaže odakle se može stvoriti zaključak da se nikada ubuduće neće moći dostignuti savršenost kur'anskog stila i riječi, kad se to do danas nije moglo polučiti, možemo jednostavno odgovoriti, da se više nikad neće naći gorljivijih takmičara, nego je to bilo u prvo doba kur'anske objave, kad se pod fasciniraju-ćom pojavom Kur'ana retorska vještina razvila do neviđenog savršenstva.

Prema tome kad se do danas i u danima najveće govorničke gorljivosti nije mogao naći nikakav veliki retorski duh i genije, kojima je obilovao arapski narod, kao rijetko koji drugi narod na svijetu, onda je isključena svaka mogućnost, da bi se takav veliki takmičarski genije koji bi se mogao takmičiti u ljepoti i savršenstvu kur'anskog stila, mogao u budućnosti pojaviti. Ovo nam jasno i bistro potvrđuju riječi Svemogućeg Allaha koji u Kur'anu kaže: **»a vi to sigurno nećete moći učiniti«.**

Nedostiživost kur'anskog stila i riječi je vanredno zanimiva. Čovjek to može da osjeti i da se u toj ljepoti stila naslađuje i uživa, ali nema riječi da to kaže i opiše. Tu nedostiživost osjeća samo naša duša i u njoj se naslađuje.

(Nastavit će se.)

Opasnosti koje prijete razvitku arapskog nacionalizma u Iraku

Arapska individualnost — Irak i nacionalizam — Arapski nacionalizam je pitanje života i smrti svih Arapa — Evropska opasnost — Partizanstvo — Cionizam — Komunizam — Neprosvijećenost.

U Bagdadu je osnovan klub za jačanje i propagiranje arapskog nacionalizma. Ovaj veliki nacionalistički klub, koji je zapravo centar arapske nacionalne propagande nosi ime velikog muslimanskog vojskovođe Museuna-bin-Hariseta, koji se sa svojim junačkim podvizima u osvojenjima Mezopotamije i Perzije za vrijeme halife hazreti Omera jako proslavio.

Prigodom svečanog otvorenja novih prostorija ovoga kluba održao je jedan vrlo značajan govor irački patriota i šef cjelokupne nastave i narodnog vaspitanja u ministarstvu pro svjete Dr. Fadil beg El-Džemali. Da bi upoznali naše čitaoce sa pravim stanjem stvari ove mlade muslimanske zemlje koja čini velike napore da se u svakom pravcu podigne donosimo ovaj govor, kako ga je iznio bagdadski dopisnik kahirskog »El-Džihada«.

»Arapska individualnost se očituje u jednom jedinstvenom jeziku, mislima i moralnim vrlinama. Ovom velikom narodnom tijelu pripadaju svi, koji govore ovim jezikom, koji u sebi imaju vrline arapskog narodnog duha i njegova ćudoredna naziranja, koji se napajaju na izvorima arapske nacionalne misli. Ovom narodnom tijelu pripadaju svi koji izgovaraju jedinstveni glas (slovo) »dad« i kite se i ponose slavom, pređima i plemenitošću svoje duše i svi koji su spremni da se žrtvuju za narod arapski. Geografske granice arapske domovine protežu se istočno od Perzijskog zaljeva pa do Atlantskog oceana na zapadu, od Indijskog oceana na jugu pa do gorskog lanca Taurosa na sjeveru. Svi stanovnici ovih krajeva nose i njeguju u sebi jedinstvene sklonosti, svi imaju jedan jezik, jednu vjeru i smatraju se jednim tijelom makar koliko bili jedni od drugih udaljeni.

Braćo! Irak je samo jedan dio velike arapske domaje, koga je kruti udes rastavio od matice. Irak mora opstojati samo onda ako se čvrsto veže za ostale dijelove arapske domovine. Ako bismo Irak prispodobili marljivo i radinoj ruci nema života dok se ne poveže sa glavom, srcem i ostalim dijelovima svoga tijela.

Braćo! Naše shvatanje današnjih prilika u svijetu, i potreba da razmišljamo o našoj budućnosti jasno sile nas da jasno i otvoreno rečemo da se Irak neće moći u budućnosti odhrvati ako svojski ne poradi u pravcu da se ujedini sa ostalim dijelovima svoje arapske domovine. Država, čije stanovništvo broji nešto više od četiri milijona ne može se uspješno takmičiti sa državama koje broje šesdeset, sedamdeset i stotinu milijona stanovnika ni u jednoj grani državnog života. Pitanje arapskog nacionalizma, braćo, nije pitanje u kome treba samo govoriti, nego pitanje o kome treba mnogo razmišljati i u djelo ga privesti, to je pitanje života i smrti ne samo Iraka, nego i svih arapskih zemalja. Mi se danas, gospodo, nalazimo na raskranici ili da pređemo na stvaranje jakog arapskog narodnog organizma pa da živimo sretni i uzdignute glave ili da izgubimo svoju svjetsku snagu koja je u historiji čovječanstva ispisala sjajne stranice i stvorila cvjetajuću civilizaciju.

Braćo! Svijet aeroplanskom brzinom naprijed ide a mi sjedimo. Čitamo svaki dan po novinama kako nasrtljivci evropski narodi provode svoju imerijalističku politiku u zemljama gdje žive slabi i nemoćni narodi. Hoćemo li i mi biti žrtva tih naroda. Dobio sam pismo zadnjih dana od brata Derviš El Mikdadije pa ću Vam ga ukratko ekscеptirati.«

Iz svega što sam ovamo opazio vidim da Evropa želi da nas proguta, i da nam slobodu otme. Ako hoćemo da se spasimo toga moramo se riješiti svoje sporosti i žurno poći naprijed da predusretnemo ova nastojanja Evrope koja hoće da još u zadnjim momentima izkorištavajući neprosvećenost naših širokih slojeva da nas ekonomski zarobi nudeći nam razne privredne koncesije koje su po svojoj vanjštini laskave ali u njima leži klica našeg budućeg zarobljavanja.

Uvjeti su za napredak i razvitak arapstva i arapskih zemalja odlični, samo treba u širokim narodnim slojevima razviti nacionalnu svijest i sve napore uputiti u pravcu prosvjećivanja naroda. Naš narod teško trpi nevolje današnjice ali iste te nevolje vidimo da pritišću i prosvjećene zemlje kao Njemačku koja je danas jedna od najprosvjećenijih zemalja pa pored svih kriza tamo se vidi jedan veliki napredak u svakom pravcu. Da su svi narodi u Evropi mogli doći do ovako visokog stupnja kulture imaju zahvaliti svojoj probuđenoj nacioanlnoj svijesti koja je kod tih naroda razvila samosvijest i dovela ih u superiorniji položaj tako da zavladaju svim neevropskim narodima i nametnu im se za direktne ili indirektne gospodare. Jedan narod može se održati samo onda ako slijedi zakone privrednoga razvitka i ako životnu borbu junački prihvati nedopuštajući nikome da njegova privredna prava sruši i da ga smeta na tom polju borbe i opstanka.

(Nastaviće se.)

Kao Musliman dužan si pomagati ovaj naš jedini sedmični list.

Reforma školskih udžbenika u Bugarskoj

Bugarsko ministarstvo prosvjete u zadnje vrijeme posvećuje naročitu pažnju osnovnoj nastavi u bugarskim osnovnim školama. Kako je pitanje školskih udžbenika jedno od najvažnijih pitanja, tome se posvetila naročita pažnja, te je posebna komisija pretresla čitav rad u školi kao i njegove uspjehe koji su do sada postignuti u općem narodnom vaspitanju. Pitanje udžbenika je do sada bilo nesređeno te su džbenici bili privatnoga izdanja bez jednoobraznosti, pa se tako ni željeni uspjeh nije mogao postizavati.

Bugarski muslimanski list »Medenijet« koji izlazi u Sofiji donosi Uredbu koju je ministarstvo prosvjete izdalo u pitanju školskih udžbenika i školskih pomagala za nastavu.

Prema § 55. ove Uredbe imaju se početkom školske godine 1936./37. zavesti novi udžbenici, te je raspisan natječaj po kome se do početka slijedeće školske godine imaju izraditi školski udžbenici državnog izdanja. Od naročite važnosti po razvitak muslimana u Bugarskoj je činjenica, da se paragrafom 37. odnosne Uredbe propisuje, da sve udžbenike iz kojih se predaje u nedržavnim muslimanskim školama ima pregledati i odobriti Veliko muftijstvo. Nadalje imaju pravo podnijeti primjedbe na sva ona mjesta u udžbenicima, koja bi vrijeđala vjerske osjećaje narodnih manjina u Bugarskoj.

Ova Uredba primljena je među bugarskim muslimanima sa velikim zadovoljstvom naročito radi toga što se vjerskim vlastima daje pravo da ove udžbenike pregledaju, a nakon njihovog pregleda da sve stvari koje smetaju pravilnom odgoju omladine imaju izbaciti iz udžbenika.

Ovo je u životu bugarskih muslimana vrlo važan momenat i dokaz snošljivosti bugarskih vlasti i uvažavanja vjerskih osjećaja muslimana.

———

O tridesetgodišnjici smrti

velikog misirskog muftije i preporoditelja šejh Muhammed Abduhata.

(Nastavak.)

Merhum Muhammed Abduhu kao vrstan pravnik i učenjak zauzimao je najodličnije položaje kako u državnoj upravi tako i u društvu. Uz položaj Velikog muftije zauzimao je i položaj člana vrhovnog zakonodavnog vijeća i bio predsjednikom njegovih sekcija, dalje je bio član velikog državnog vijeća, predsjednikom Muslimanskog dobrotvornog društva, članom visokog vakufskog vijeća, Društva za pomaganje ratnih udovica u Sudanu, članom uprave Azhera itd.

Ukratko, nije bilo dobrotvorne akcije ili nekog društva kojemu je bila cilj dobrotvornost, a da on nije bio ili predsjednikom, ili članom toga društva ili te dobrotvorne akcije. Zadnje njegovo djelo je bilo putovanje u Sudan u decembru 1904. godine gdje je boravio do početka januara 1905. godine. Putujući još u Asuanu snašla ga je boljetica, ali se ipak pridigao i kad je bio u Hartumu također se je osjećao bolesnim. Iza toga se povratio u Misir. Kad je tamo došao neprijatelji su ga bili obijedili, pa je bio razriješen dužnosti člana uprave Azhera. Poslije mu se bolest pogoršala, pa je konačno shrvan teškom bolesti za sva vremena napustio ovu dolinu suza 11. jula 1905. u Aleksandriji. Spletke reakcionara i podlaca kao mišad podgrizalo su duboke žile, dobro odnjegovane biljke koju je ovaj velikan bio zasadio. Mislili su, kad on napusti ovu dolinu, da će ta biljka usahnuti, ali mišad su otišla u nepovrat, da im više nikad ni imena ne spomenu, a po vrtovima njegove velike i plemenite biljke orlovi raširenih krila oblijeću ne dajući, da više po tlima mišad gmiže i grize.

Njegov rad u Islamskom dobrotvornom društvu.

(El-džemijjetul-hajrijjetu.)

Jedna od najblagotvornijih ustanova koja je egipatskom narodu učinila neprocjenjivih usluga na kulturnom polju jest »El- džemijjetul- hajrijjetul- islamijjetu« ili »Islamsko dobrotvorno društvo«, koje je osnovano 1891. godine. Ovo je društvo osnovano pod teškim prilikama i teško je utiralo put svome napredovanju i razvijanju. Da bi se moglo što bolje razvijati, ukazala se je potreba da se na čelo ovoga društva stavi koja uticajna ličnost te je kao prvi predsjednik društva izabran vojni guverner Misira. Iza njega bude izabran predsjednikom Osman paša Tahir, iza ovoga Ahmed paša Sujufija. Za ovo vrijeme je društvo postepeno napredovalo i razvija se dok nije predsjednički položaj zauzeo njegov osnivač velik imam Muhamed Abduhu. On je upravu nad ovim društvom uzeo u maju 1905. Prihodi su bili maleni i društvo je moglo izdržavati vrlo mali broj škola. Kad je on stupio na čelo društva, ovo je imalo četiri škole, ali pod njegovim predsjedništvom društvo je naglo poraslo i krug njegovog rada se jako proširio. Prihodi su se nekoliko puta povećali te su za kratko vrijeme podignute dalnjih 8 škola. Prigodom proslave tridesetgodišnjice ovog velikog kulturnog radnika prisustvovalo je preko četiri hiljade učenika ovih škola, koji se izdržavaju iz sredstava »El- džemijjetul- hajrijjetu« i koje je osnovao veliki muftija.

To je jedna trećina od broja učenika koji pohađaju škole što se nalaze pod nadzorom mnistarstva prosvjete.

Koliki je ugled ovo društvo steklo među misirskim narodom vidi se iz toga, što je poslije smrti velikoga imama za predsjednika ovog društva došao jedan od najuglednijih članova vladajuće dinastije, kasniji sultan Husejin. Izabran je od strane uprave ovog društva i on se toga položaja prihvatio da tako počasti uspomenu na velikog imama.

Muhamed Abduhuta nazivaju imamom.

Iza smrti velikog merhuma počeo ga je svijet nazivati velikim imenom »imam« li voda. On nije uspostavio nikakav novi pravac u vjeri a ni u politici. Svo težište njegova rada počivalo je na tome da svijet povrati pravoj i istinskoj vjeri i udalji ga od raznih zabluda i priča. Njegovo nastojanje je bilo upućeno u pravcu učvršćivanja vjerskih istina, jer je on vjerovao da sve nesreće u koju su muslimani zapali dolazi do tuda što muslimani nisu pravo poznavali vjere. Od tuda je dolazila i ta slabost što su muslimani držali mnoge zablude kao da su sastavni dijelovi vjere.

Merhum Muhammed Abduhu je bio pravi vođa i imam ljudima kako svojim ponašanjem tako i svojom nepokolebivom odanošću prema vjeri, kako u veličini svoje duše, tako i u darežljivosti svoje ruke i svojoj naklonosti prema sirotinji. To je jedna istina da je darežljivost vrlo rijetka vrlina kod vjerskih ljudi, a ta vrlina je velikog imama resila. On nije ostavio nikakvog materijalnog imetka svojih bližim rođacima, ali je muslimanima ostavio svoje učenike, koji nam rasprostiru plodove bujnih biljaka, koje je on sadio. Ostavio je svoje učenike, koji su slični havarijunima Isatovim, koji svijet upućuju na prav put i pozivaju ga da ih slijedi u njihovim vrlinama i u ljubavi za pravdom, u borbi za slobodom, sigurnosti i samostalnosti.

(Nastaviće se.)

JEMEN POMAŽE ABESINIJU SA ORUŽJEM.

Jemenski trgovci naročito se ističu pomažući Abesiniju da dobavama oružja i hrane. Mjerodavni krugovi tvrde da je jedan naročiti izaslanik Abesinije otputovao u Jemen u važnoj misiji da bi jemenske trgovce organizovao kako bi nabavku oružja mogli vršiti u što većoj mjeri. U Jemenu je kupljena velika količina hrane i ratnog provijanta. Abesinski car je posebnim pismom jemenskim trgovcima izrazio svoju zahvalnost za njihovo pomaganje abesinske vojske.

MISIRSKI RADNICI ZA TALIJANSKU VOJSKU.

Iz Kaira javljaju, da su se u Misiru pojavili talijanski emisari koji misirske radnike pozivaju da idu na Abesinsko ratište obećavajući im velike nagrade. Narod se digao protiv ovih emisara i nedozvoljava im da se uopće pojavljuju. U više navrata su morale vlasti intervenirati kako bi ove talijanske emisare zaštitili od razjarene svjetine.

EGIPATSKI PRINC OTPUTOVAO U ABESINIJU.

Princ Ismail Daut otputovao je u Džibuti odakle ide u Adis Abebu da se stavi na raspoloženje abesinskom caru.

PROTJERANI TALIJANI IZ EGIPTA.

Francuski listovi javljaju iz Kaira da su tamošnje vlasti poduzele stroge mjere da spriječe sukobe između Talijana i domaćeg stanovništva. U nedjelju je došlo do žestoke tuče između Talijana i Egipćana. Radi toga je protjerano nekoliko Talijana. Talijanski poslanik izrazio je ovim povodom svoje žaljenje kod egipatske vlade.

Zaboravljeni sandžački muslimani

KROZ STARU TASKINU I OKOLO NJE...

Za grijehe počinjene pisanjem o njima odgovoraću savješću, a eventualno uvrijeđenim i dokumentima.

Iseljavanje iz Sandžaka svratilo je na sebe opštu pozornost, pa se o tome danas na svakom mjestu priča. Dosta priča, a vodi malo računa. Iskazuju se simpatije za Sandžak i tu se zaustavlja. Postavljaju se pitanja: šta da se radi. I samo postavljaju. Pročita se i po koja anemična poruka ovim zbunjenim ljudima:

Ostajte ovdje, sunce...

i tako sve sami početci, dok kod ovih malodušnih sumnjača polako i nesmetano dolazi klonulost, rezignacija. Ne čuju oni glas, ne čuju živu riječ — nemaju od koga. A groznica hidžretska trese. Zaneseni blagostanjima Turske, podignutim na jednu visoku i sumnjivu potenciju, neobaviješteni o istini prodaju oni imanja bud ni zašto. Slikaju se, možda prvi put, u šeširu ili kačketu, ovi bijednici, da vidi Kemal kako su uznapredovali. Na rastanku pozdravljaju se sa znancima i prijateljima da bi i ove po dolasku u nenaseljene dijelove Turćije lakše prevukli obećavajući im zlatna brda. A ovi jedva čekaju glas iz »spasonosnog vilajeta«. Odlaze ostavljaju djedovinu pitomu i sočnu koja s malo truda daje hljeba u izobilju, ostavljaju livade i šume, izvore studene i pitke ko mlijeko. Sve. Da bi obukli muhadžersku košulju... A upitate li te ljude zašto odlaze, odmahnuće rukom, neće vam znati reći. Ne znači to još da i razloga nemaju. Imaju, postoje oni, ima ih i previše, pa su se prelili, pretopili u nešto njemu nedokučivo da ih on analizovati ne može. A osjeća ih u vidu jedne gromade natovarene na nj, pa ga tište, kinje, a on, nesiguran, neodlučan stavlja na terazije da li da ostane ili da seli, pa uvijek pribjegava posljednjem tasu, jer nema ko da ga osvijesti, da ga poduči...

Predvečer, kad im na gumnima zahladi, kad počmu priče o brigama i nevoljama nazirete da i pored one dobrim dijelom urođene tvrdoglavosti, koju nam prišivaju, a koju mnogi neobaviješteni smatraju jedinim razlogom raseljavanja ima i gorkih istina:

— Došla meni pozivnica od stepenog suda, ama u mavenoj kuferti, ko nikad do tada, zatvorena, — počinje sijedi Eminaga jednu od stotinu priča, uvijek bolnu, mijenjajući samo ličnosti i nadleštva. Bogami streknuh oko srca mi ohladnje — nadovezuje i gleda sitnim zelenkastim očima, bojažljivo, sustežući se kad me pogleda, a i ipak željan da se povjeri...

Kroz »čečar« gamiže Osman. Njega ne »titulišu« sa aga. Kažu mlad je još, pa mu ostalo: Osman, te Osman. Nije ni došao a već se njegov slučaj komentariše. Tužan, sjeda. Smeten. Blijede mu oči, izvodnjele, a glas drhtav. Brazde mu na licu, nekako donje povijene karakterišu gmizavca. Na njemu zakrpljen »spučanik« sa sedefima.

— Kako je Osmane??...

— Zlo, pa eto ti...

— Što bolan, pita ga Nazif, komšija mu.

— Ama prodadoh brate i ono crne zemlje i kuću, sve...

— Pa?

— Pa nesreća moja, eto ti. Nemam sada gdje ostati, niti kuda ići. Jučer onaj Ramov čita knjigu Medove, kaže: u Turskoj žega, hala im ne valja, voda ne valja. Ništa im ne valja. Belaj, pa to ti je. Da do drva dođeš treba ti šest sahati. A u nas, eto ti ih pred nosom. Da luča goriš ne možeš ga sagoriti — prisjeća se Osman kasno, kad je već došao na prosjački štap. Ama da imam gdje i zašto kupio bih što njivice, napravio staćaru i jadio sa ono deset robâ.

— A šta ti bi pa prodade, pitam ga ja.

— Bogami brate ništa. Prodaše drugi pa i ja kažu: bolje će nam tamo biti...

I tako redom, do duboko u noć uz »crnu« prepričava se nepisana historija Sandžaka, a Eminaga uvijek završava: kako su ga bez njegova znanja postavili za »jetimskog« staratelja ili kako mu negdje u šerijatskom sudu podviknuli: »Pro vrata!...«

*

Analizirajući onu gromadu pod kojom brekću braća nam u Sandžaku dobićemo rezultate analize: doskorašnja labava sigurnost imovinska, a nešto prije toga i lična, riješenje agrarnih pitanja, osjetan nedostatak muslimana službenika, dezorjentisanog ovog dijela naroda zbog prilika koje su proigrale Sandžakom i ono najuolnije: haotično stanje u vjerskoj organizaciji i njezinom funkcionisanju, te način ophođenja sa najmirnijim slojevima narodnim. Sve to ima po malo udjela u ovom muhadžirskom pipitanju.

Kao što vidimo pitanje zamašno, teško a ozbiljno, jer se naroda tiče. Rješavati se mora jer su to i naši i otadžbenički interesi. Treba pristupiti što prije, bez oklijevanja, jer ovaj zaludjeo narod ne čeka, njemu je selenje prešlo u običaj, pa ode. Kasno je kad ostanu prazni domovi. Treba tu dužeg i planskog rada oko eliminisanja tih uzroka. Ima ih za koje je potrebno samo malo volje i ništa više. Treba raskrstiti s oklijevanje i obzirima, ljudi su na ivicama, i ostavimo li ih samih, propašće. Dosta je više žrtava neukih za ćeif pojedinaca...

Prije nego što pređem na ono posebne pažnje vrijedno svratiću pozornost na zaposlivanje muslimana u Sandžaku. Dosada, to je išlo ispod minimuma na opštu štetu, jer je to bio jedan od najglavnijih razloga uspostavljanja punog kulturnog i duhovnog amalgamisanja muslimanskog i nemuslimanskih dijeloga našeg stanovništva. Rad agilnih ljudi stručno i univerzitetski obrazovanih u svim državnim, specijalno prosvjetnim i našim vjersko-prosvjetnim ustanovama donio bi trostruke koristi: Zaposlenju pojedinaca, jačanju jugoslavenske misli te osvješćavanju i napretku ovdašnjeg muslimanskog svijeta.

Poslije ovoga došao bi osvrt na rad naših vjersko-prosvjetnih ustanova na području južnog dijela Islamske vjerske zajednice. Mahom on je toliko reakcionaran da bi ga trebalo zapamtiti. Posljedica je to dosadašnjeg rada, jer rekao sam prije svojstveno je da nam i tradicija živi u krvi. Po selima ćete naći tragove ovakve najezde: u sudbinama porodica i pričama sirotinjskim...

Baš ovih dana iz puke znatiželje pratio sam razvoj jedne takve porodične drame tipične po rad ovih naših dušobrižnika i čuvara maloljetničkog i vakufskog dobra. Bilo je 1933. god. kada je ovdašnji prvostepeni agrarni sud po saslušanju svjedoka, uviđaju na licu mjesta, te prema drugim okolnostima riješio spor o pravu svojine zemljišta između Vakufskog povjerenstva u Plevlju i braće Meha i Sejda Kordića obrađivača spornog zemljišta još od turske vlade, tako da je ono i dalje ostalo starim obrađivačima po čivlijskom pravu. Godinu dana kasnije Vakuf moćan u ličnostima poslije podnijetog prigovora povraća svoju baštinu. Stvar se pričinjava punom mračnih zaključaka, ali ostavimo je. Presuda je izrečena, Vakuf je dobitnik. Vrijedno hvale, čuvaju se vakufska dobra. Dobro; pređimo na drugi čin, vidimo kako se i dalje čuvaju. Braća Kordići nisu se snašli u moru paragrafa izrečene im presude. Nisu vjerovali da im je i taj posljednji komadić zemlje oduzet. Posijali su semlju, oslobodili se, nevolja ih nagnala. Vakuf je ćutao tačno prognoski sve dok žito nije sazrelo, a onda je na usta svoga povjerenika zahtjevom svojim a nadležnim putem zatražio da se plodovi ovogodišnje žetve ustupe njemu, povjereniku mu, odnosno zakupcu pomenutih plodova jednom dosta bogatom trgovcu iz Plevalja, Kasno, poslije ovog zakulisnog zapleta obaviješteni su i zainteresovana braća o svojoj novoj nesreći. Ostao je posljednji izlaz: molili su i onim nadležnim putem kad se drukčije ne može da se ovi plodovi licitiraju javno, na licu mjesta kako bi i Vakuf profitirao, a i oni istupajući kao kupci možda u banci pozajmljenim novcem povratili svoju »nafaku«. Ovaj glas sirotinje zapao je u akta, valjda nije parafiran kao »vrlo hitan«.

I tu skoro jednoga dana izašli su radnici uglednog trgovca da kose muku sirotinjsku. Sijevnula kosa, a djeca zasula kamenjem. U njima se probudio onaj nagon postojanja, egzistiranja, naslutili su da im se oduzima zalogaj iz usta. Bogati trgovac donio rješenje: plodovi se imaju uručiti povjereniku Vakufa, odnosno zakupcu g. N. N. trgovcu iz Pljevanja, a druga se stranka upućuje na podizanje tužbe ako misli i uspjehu se nada. Tada, puklo djeci pred očima, poispadalo im kamenje iz ruku, proplakala, povukla se u staraćare. Trebalo je vidjeti te goluždravce u tuzi i očeve im kako tumaraju sumanuti iz sela u varoš, iz varoši kući, da ih uvečer utješe obećavajući im hidžret u Turska.

Eto takve su to, na oko gledane a u suštini bolnije i istinitije drame našeg propadanja, u kojima su uloge razdijeljene među same nas.

USPOMENE SE OSVJEŽUJU...

I narod neće da ćuti. Zucka, priča, hoće da provuče kroz uši čitavom svijetu način na koje se on, polako i na mahove, pegla. Jer svijet to ne zna...

Ne zna da je šerijatsko sudska vlast i svi Vakufsko mearifski poslovi, uglavnom, u rukama jedne te iste porodice, čiji su neki članovi davno kompromitovani »defraudacijama« da se učtivo izrazim...

Ne zna ili možda zaboravlja da je jedan iz te »Bogom pozvane« familije zauzimao nekakav položaj »člana Vrhov. muftijstva« nakon što je preko deset godina bio sekretar muftijstva odnosno šerijatskog suda u Plevlju, gdje mu je šef bio amidžić, pa kada je ovaj, amidžić mu otišao na viši položaj, reaktiviran je za šerijat. sudiju sreza Plevaljskog, kako bi otklonio opasnost da neko izvan ove koterije zauzme taj položaj i prozri u dotadašnji rad — i ako je taj reaktivitent imao gotovo pune godine za penziju, a njegove kvalifikacije nisu dosezale dalje od školskih kvalifikacija jednog osnovnoškolca, današnjeg gradiva osnovnih škola, t. j. svojevremene ruždije. Da ne ispane suviše uočljivo, napomenuću, da ih ovako i još slabije kvalifikovanih ima po Južnoj Srbiji u dobrom broju.

Malo ko zna za iščeznuća raznoraznih fondova, za vašarenje po knjigama i spiskovima onih koji su se nametnuli kao isključivo pozvani da daju smjer i ton radu u tim našim ustanovama.

Neko se ne bi ni nadao da su materijalni interesi vakufskih dobara i interesi masa narodnih zapostavljeni akšamlucima s novcem malodobnih, — izvinite, ali narod tako priča, — ali ni da je istina tako specifično laka, pa da odmah iskače, Ne baš odmah, ali zakoni prirode iako su spori, dostižni su...

Prošlogodišnja kontrola poslovanja ovdašnjeg šerijatskog suda djelimična i na preskok provedena obistinila je sumnje i nametnule nove. Za posljedne 2—3 godine koračajući nečasnim tragom čuvara islamskog obraza i dostojanstva naišo se na »nepravičnost« u raznim oblastima poslovanja oko 170.000 din. Dalje se nije išlo... Pa zar nam i to nije dosta, ne pretskazuje li to kraj, zar nas ne huška da raskrstimo s uviđavnostima i obzirima. Valjda da ostanemo ravnodušni, da se pomirimo s tim da takvi, baš ti, i dalje ostaju na istim položajima, da skrnave vjersko-prosvjetni imetak. Ne! Bitisati treba, tražiti od nadležnih da se što prije suspenduju ovakvi i da se neposrednim uticajem naroda omogući popuna tih mjesta vrijednim i agilnim ljudima, pravim njegovim prestavnicima. Tražiti što hitniji pregled cijelog rada bivšeg muftijstva i šerijatskog suda kao i vakufskih povjerenstava. Kod ove kontrole trebalo bi jedno povjerljivo lice koje dobro vlada turskim jezikom, a poznaje i knjigovodstvo, naročito ono koje je bilo praktikovano kod bivših turskih uprava vakufa. Da se ovo protegne na cijelu teritoriju Skopljanskog Ulema-medžlisa jer se s razlogom može pretpostaviti da i tamo ima sličnih nepravilnosti. Treba poraditi na ostvarenju punog unificiranja ustava I. V. Z., jer će nam to donijeti samo dobra. Šteta što smo i do sada bili teritorijalno odvojeni nenadoknadiva je. A čudo je što smo uopće razdvojeni, kad ovdašnji muslimani jedva čekaju vezu sa svojim herceg-bosancima, koji su trn u oku nedostojnim, samo nazvanim, nekim tobožnjim prestavnicima našeg elementa s juga. Znaju oni, tome se nadaju da će Bosna i na uštrb akomoditeta svojih, omogućiti, da jednom dođu na red i pitanja ovih krajeva... To neka joj bude imperativ.

Krvavac Džemil.

—o—

Pred arondacijom

OKRUŽNIH UREDA ZA OSIGURANJE RADNIKA — PODRUČJA SARAJEVSKOG I BANJALUČKOG UREDA TREBA PROŠIRITI.

Kako je poznato polovicom 1931. godine izvršena je arondacija Okružnih ureda za osiguranje radnika. Tada su neki Okružni uredi likvidirani i njihova područja dodijeljena preostalim uredima, od kojih je opet nekima oduzet jedan dio područja i pripojen drugim uredima. Tako je bilo i sa uredima u Bosni i Hercegovini. Mi ćemo se ovdje zadržati na uredima, koje smo u naslovu ovoga napisa istakli, jer oni i po svojoj administrativnoj podjeli zaslužuju, da se o njima progovori. Ovim uredima je oduzeto članstvo u većem broju, tako da oni danas teško životare, a ako bi privredna kriza još više potrajala, prijeti opasnost i njihovom opstanku, koliko radi preniske nadnice radnika, toliko i radi upravnih troškova, koji se znatno povećavaju, ako je članstvo maleno.

Sarajevski ured prije arondacije imao je oko 40.000 članova, a sada ima tek oko 30 hiljada. Banjalučki ured imao je preko 20 hiljada, a sada ima oko 15.000 članova. Prvom uredu oduzeto je dakle oko 10.000, a drugom oko 5.000 članova i time je prosperitet ovih ureda doveden u pitanje. Tu činjenicu potvrđuje rezultat finansijskog poslovanja, naročito u prvom polugodištu ove godine, u kojem su ova dva ureda, kao i ured u Tuzli, na čiji je račun oduzet veliki broj članova prva dva ureda, svršili sa osjetljivim deficitom. Istina cjelokupno poslovanje osiguranja za prvo polugodište svršilo je sa jednim ogromnim deficitom od oko 7 miliona dinara, što je rezultat preniske prosječne nadnice, zatim prevelikog davanja potpora i konačno radi prevelikih upravnih troškova.

Nedavno održana konferencija u Beogradu, došla je do zaključka, da se ima pristupiti novoj arondaciji područja pojedinih ureda, da bi se na taj način smanjili upravni troškovi radničkog osiguranja. Kako se saznaje u tu svrhu sazvana je i sjednica Ravnateljstva Središnjeg ureda za 23. oktobra 1935. Prema tome taj dan biće sudbonosan za neke urede.

U vezi s tim, mi kao javno glasilo muslimana smatramo svojom dužnošću, da se osvrnemo na ovo važno i aktuelno pitanje, pa smo slobodni iznijeti naše mišljenje i predlog, da se kod rješavanja pitanja arondacije Okružnih ureda vodi računa o onim uredima, koji imaju već gotove preduslove za opstanak i budući prosperitet. Po našem dubokom uvjerenju, Sarajevski i Banjalučki ured te uslove posjeduju. Njima treba dodijeliti svo područje, koje im po administrativnoj podjeli banovinskih područja pripada i kojim uredima gravitiraju radnički — industrijski centri. Treba stvoriti veće urede, sa širom samoupravom i odriješenijim djelokrugom rada kako samih Okružnih ureda kao centrala, tako i njihovih ekspozitura i povjereništava, kako bi interesenti na licu mjesta sve svoje poslove, sve dužnosti i prava mogli bez daljnejga realizovati. Jedino će se time postići prava svrha i cilj osiguranja, koje u nacionalnom životu, a napose u socijalnoj politici igra vidnu ulogu. Po našem mišljenju dva ureda za Bosnu i Hercegovinu su sasvim dosta, a prema istaknutim okolnostima, to bi bili samo uredi u Sarajevu i Banjoj Luci, koji se nalaze u sjedištima Banovina. Svaka druga kombinacija bila bi štetna i nepravedna.

Redukcija činovničkih plata, neće popraviti finansijsko stanje i spasiti radničko osiguranje, već bi to samo štetno utjecalo i na privredu i radničko osiguranje, koje je dužno privredu pomagati i omogućiti joj izlazak iz teške privredne krize. Mi znamo i to, da bi povećanje prosječne nadnice bio jedan od glavnih temelja za saniranje finansijskog stanja osiguranja, pa baš stoga treba i nastojati, da do toga dođe, a to će se moći samo onda, ako se privredi omogući da se ona popravi.

Osim toga spas osiguranja leži još i u što skorijoj provedbi osiguranja za iznemoglost, starost i smrt, jer je kod donošenja Zakona o osiguranju radnika to osiguranje služilo pri kalkulaciji prihoda osiguranja za podlogu, a ono se već punih 13 godina još uvijek ne provodi, pa stoga nije nikakvo čudo, da je radničko osiguranje došlo u jedno teško finansijsko stanje.

U interesu i privrede i samog radničkog osiguranja mi od svoje strane predlažemo, da mjerodavni faktori svoje odluke saglase potrebama osiguranja usko povezane sa privredom, te da te zaključke donesu na jednoj široj podlozi, prema smjernicama, koje smo mi naprijed istaknuli.

Apeliramo na sve mjerodavne, a napose na naše narodne pretstavnike, da socijalnom osiguranju, kao jednoj od najvažnijih grana socijalne politike posvete svu svoju pažnju, kako bi se ova tekovina što bolje unapredila, a nipošto upropastila.

Mi smo svjesni i toga da radničko osiguranje nije nikakvo tečevno preduzeće, već ono što prima to i izdaje svojim osiguranicima, a preko njih sav ukupljeni prihod povraća opet privredi. Za 13 godina, od kako postoje Okružni uredi, osiguranje je prikupilo i opet povratilo privredi preko 4 milijarde Dinara, a da ne govorimo koliko je suza utrlo najbijednijem i najsiromašnijem dijelu naroda — radnicima. Baš radi toga na ustanovu radničkog osiguranje netreba i nesmije se gledati prijekim okom, već nju treba svatko i u svakoj prilici pomagati.

KROZ ŠEHER - SARAJEVO:

VAKTIJA

Redžeb 1354. (1935.)

Broj dana	Dan	Oktober	Sunce izlaz s	m	Podne s	m	Ićindija s	m	Sunce zalazi s	m	Jacija s	m	Imsak s	m
21	Pet.	18	6	8	11	45	2	43	5	7	6	42	4	21
22	Sub.	19		10		45		42		6		40		20
23	Nedj.	20		11		45		41		5		39		23
24	Pon.	21		12		45		40		3		38		24
25	Utor.	22		13		44		39		2		37		25
26	Srij.	23		15		44		38		1		35		27
27	Čet.	24		16		44		37	4	59		34		28

»ISLAMSKI GLAS«
Nezavisni, kulturno-prosvjetni i informativni list.
Uredništvo i uprava: Kundurdžiluk ul. bu. 22. I.
Čekovni račun Poštanske Štedionice Sarajevo br. 1600.
Broj 3. Godina 1. dne 18. oktobra 1935.

Obustavljamo slanje našega lista

Na 15. ov. mj. prestali smo da šaljemo naš list jednoj grupi poštov. čitaoca, koji nisu udovoljili našoj molbi i pozivu da uplate 3-mjesečnu pretplatu za list.

Ovaj put ćemo također obustaviti list drugoj grupi gospode, ako nam ne pošalju 3-mjesečnu pretplatu za list do kraja ove godine.

Zato molimo, ko nije poslao pretplatu, a želi dobivati list, da to odmah učini, kako mu se ne bi obastavilo daljnje slanje lista.

POPRAVCI DŽAMIJA.

Zadnjih dana Vakufsko povjerenstvo je temeljito popravilo Čekrčinu džamiju nadalje je popravljena munara Baščaršijske džamije, popravljena je i Duričak Hadži Ahmet džamija u Sagrdžijama a pristupilo se i temeljitoj rekonstrukciji Buzadži H. Hasan džamije u Logavinoj ulici.

KITABI RAHM. H. HFZ. MUSTAFA EF. ČADORDŽIJE.

Kitabi merh. H. Hfz. Mustafa ef. Čadordžića, nalaze se u Čekrčinoj džamiji pa pošto je to lijepa zbirka tih kitaba mogli bi oni, koje interesuju ovi kitabi, iste pogledati u Čekrčinoj džamiji.

NABAVKA ŠKOLSKIH KLUPA I TABLI.

Direkcija ženske gimnazije u Sarajevu nabaviće putem licitacije 40 komada školskih klupa i 10 katedri, 3 dvostruke table i 6 običnih klupa. Pismene ponude se primaju do 23. o. mj., a uslovi za ponudu mogu se vidjeti i u »Narodnom Jedinstvu« br. 81. od 12. oktobra o. g.

PREMJEŠTAJI.

— Odlukom Ministra Prosvjete premještena je Hatidža Krajišnik učiteljica iz Gradačca u Omanjsku srez Dobojski, banovine Vrbaske.

— Odlukom Bana Vrbaske banovine a na osnovu zakona o činovnicima penzionisan je Suljo Jakirlić, služitelj XI. grupe sreskog načelstva u Glamoču.

—Ministar Prosvjete premjestio je Teufika S. Limića, učitelja iz Rudog, u Pagradinu, srez Livanjski.

— Odlukom Ministra Pravde premješten je g. Izet ef. Fazlić, druntovničar iz Mrkonjić Grada u Prozor, po potrebi službe.

KNJIŽEVNOST:

Poljoprivredni gasnik. — Izašao je 18. broj, koji već petnaestu godinu izlazi sa slijedećim sadržajem. Riječ uredništva, sedamdeset i pet godina Križevačke poljoprivredne škole, ugledni nastavnici i đaci križevačkih poljoprivrednih škola, državni bakteriološki i serološki zavod u Križevcima, stanica za biljnu proizvodnju u Križevcima. Članci su popraćeni sa lijepim i praktičnim fotografijama iz oblasti poljoprivrede pa ovaj list preporučujemo našim težacima.

List izlazi dvaput mjesečno, a godišnja mu je pretplata 130.— dinara. Štampa se u Novom Sadu.

Naša ilmija i bitanje školskih udžbenika

Pitanje školskih udžbenika je kod nas postala vrlo aktuelna stvar skoro sve od Oslobođenja. Uzrok je tome što nemamo jedinstvenih udžbenika i što u udžbenicima raznih pisaca nailazi se na mnogo gradiva, koje ne odgovara ni pedagoškim principima, a s druge strane ne vodi računa o vjerskim osjećajima pripadnika pojedinih konfesija. Ovo pitanje se iz dana u dan povlači kroz našu javnost i nanosi nam puno štete u vaspitanju naše školske omladine, naročito one po osnovnim školama. U raznim prilikama i zgodama upozoravalo se na nedostatke ovih udžbenika i isticala se potreba da se školski udžbenici saobraze potrebama škole, da posluže kao pravo odgojno štivo za široke narod. slojeve amalgamišući sve vjerske i plemenski opreke svih Jugoslavena. Ovo se pitanje teško pomicalo sa mrtve tačke i to izgleda najviše s razloga što to diktiraju materijalni interesi izvjesnih izdavača. Ovo pitanje izgledalo je prije nekoliko mjeseci da je krenuto sa mrtve tačke, jer je ministarski savjet bio donio odluku da se raspiše natječaj za izradu jednoobraznih udžbenika za sve škole koje bi država u svojoj nakladi štampala. Raspisivan je natječaj za izradu ovih udžbenika te su dati rokovi autorima u kojem ih roku imaju izraditi i predati ministarstvu prosvjete na pregled. U koliko je ovaj rad napredovao to nam nije pobliže poznato, ali su svi izgledi da je taj rad zapeo zbog oštrog protesta izdavača.

Kako su ovi udžbenici najvećim dijelom vrlo nepodesni za našu, naročito muslimansku školsku omladinu, radi svog nezgodnog sadržaja koji ni malo ne odgovara ni pedagoškim principima ni interesima države kao cjeline, ilmija je u više navrata ovo pitanje raspravljala pa je konačno 10. o. mj. u prostorijama društva »Merhamet« održan sastanak ilmije, koji je bio vrlo dobro posiećen. Mora se samo osuditi da ovom sastanku nisu prisustvovali i oni viši, što je svakako bila njihova dužnost. Na sastanku, kome je predsjedao g. Muhamed ef. Tufo pretresena su sva pitanja koja se odnose na školu kao pitanje školskih udžbenika, svetosavske akademije, dječiji listovi koji su svojom sadržinom vrlo nepodesni za našu muslimansku djecu. Sva su pitanja u detalje pretresena pa je naročito konstatovano da bi trebalo zahtijevati od nadležnih prosvjetnih vlasti, pošto će bezuvjetno dugo potrajati rad oko izrade jednoobraznih udžbenika za sve škole, da se svi udžbenici privatnog izdanja povuku i zamijene se sa udžbenicima državnog izdanja koje je svojedobno štampala Državna štamparija u Sarajevu, a koji su na nečiji zahtjev povučeni. Konstatovano je da su ovi povučeni udžbenici po sudu priznatih pedagoških učenjaka vrlo zgodni i prikladni i da kud i kamo više zadovoljavaju od udžbenika privatnog izdanja. Također su i druga pitanja opširno raspravljana pa je konačno izabran jedan odbor komu je povjerena zadaća da izradi jednu rezoluciju, u ovom pravcu i podastre je Kr. vladi sa molbom da se ova pitanja koja su od nasušne potrebe za razvitak i napredak škole hitno i pravilno riješe. U odbor za rezoluciju je izabrana gg. Muhamed ef. Tufo, Muhamed ef. Mujagić, Munib efč Ćerić, Hafiz Muhamed Pandža, Fehim ef. Handžić, Hafiz Mustafa ef. Mujezinović, Muhamed ef. Fočak Mustafa ef. Varešanović i Ragib ef. Mulić. Odbor se je sastao, te je donio rezoluciju prema zaključcima koji su stvoreni na širem sastanku. U uvodu rezolucije se kaže:

»Sarajevska ilmija u svoje ime i kao tumač želja i osjećaja sve ilmije okupljena na svom sastanku na dan 10. X. 1935. uzela je u pretres pitanje školskih udžbenika čija je odgojna štetnost po muslimansku školsku omladinu vrlo opasna.

Ilmija kojoj je povjeren vjerski školski odgoj muslimanske omladine u svom odgojnom radu nailazi na mnoge poteškoće kako u školi tako i van nje. Sa školskim upravama mora dolaziti do sukoba. jer po svojoj dužnosti, vjerski vaspitači moraju paziti da vjerski odgoj u svjetovnoj nastavi ne bude ni čim povrijeđen. A kod ovakovih školskih udžbenika vjerski odgoj muslimanske omladine mnogo trpi. Radi toga nema harmonije u radu vjerske i svjetovne nastave, koje se moraju međusobno upotpunjavati da bi se postigao dobar i valjan odgoj školske omladine, što mora biti i konačni cilj škole.

S druge strane vjeroučitelji kao vjerski vaspitači u školi izloženi su često puta nepravednim prigovorima roditelja, koji od njih traže, da u ovoj stvari poduzme neke korake, što je njima apsolutno nemoguće učiniti obzirom na njihov službeni položaj u školi.

Osim školskih udžbenika kao velika smetnja pravilnom odgoju musliman. škol. omladine smeta i slavljenje raznih crkvenih svetaca što u opće nije u skladu sa radom škole, koja mora biti hram čiste nauke i rasadnik međusobne ljubavi svih građana Jugoslavije, koju treba razvijati u državnom i narodnom interesu.

Kad se u udžbenicima nalaze takove stvari koje vrijeđaju vjerske osjećaje jednog dijela građana i kad se u školi slave razni crkveni sveci kojima je mjesto samo u crkvi, onda škola pod takovim okolnostima ne može zadovoljiti svome postavljenom zadatku.

Dužnost je nas svih da radom u školi izbrišemo tragove dojučerašnjih nesuglasica koje su pod raznim utjecajima nastajale u našem narodnom životu. Radit oga ilmija, razmotrivši ova vrlo važna pitanja za naš narodni život, čvrsto vjeruje, da će Kr. vlada koja je sebi uzela u zadatak smirivanje narodnih duhova i ispravljanje svih počinjenih pogrešaka ovim našim opravdanim zahtjevima izaći u susret.

Odboru za izradu rezolucije stavljeno je u dužnost da ovu rezoluciju dostavi Kraljevskoj Vladi preko g. ministra saobraćaja Dr. Mehmeda Spahe.

Na ovom sastanku pokrenuto je i pitanje organizacije sveukupne ilmije, jer je konstatovano da dosadašnja pojedinačna udruženja ilmije, kao udruženje imama matičara, udruženje šerijatskih sudaca i udruženje ilmije »Mirkat« u Tuzli ne mogu zadovoljiti potrebe cjelokupne ilmije čiji je kulturni rad u našem muslimanskom elementu od presudne važnosti. Stavljeno je ovom odboru, koji je bio izabran da izradi rezoluciju, u dužnost, da stupi u dodir sa postojećim udruženjima ilmije kao i sa svom ilmijom u svima srezovima, gdje muslimani žive. Na sastanku je zamoljen g. H. Ali ef. Aganović, koji je kao član Glavnog odbora »Narodne Uzdanice« otputovao u Posavinu da među tamošnjim ilmijom ovo pitanje pokrene, te mu je dato puno ovlaštenje. Vjerujemo, da će ova akcija naše ilmije naići na puno razumijevanje kod svih pa ćemo o ovom pitanju u našem listu posvetiti naročitu pažnju.

Stupci »Islamskog Glasa« otvoreni su svima prijatnijima našeg napretka a naročito umoljavamo ilmiju da ovome pitanju posveti što veću pažnju.

Duhovitost i inteligencija muslimanki na korzu

Išao sam lagano Obalom jednog predvečerja. Bacao sam poglede na sve strane, jer me je interesovalo sve što se oko mene dešavalo. Najedamput je pored mene žurno prošla jedna skromno odjevena djevojka. Išla je iz škole i gledala zamišljeno preda se. Na nekoliko metara od nje čuo se smijeh, ne smijeh već urlanje i kikotanje. To je bio smijeh iz grupe gospođica u skupocjenim toaletama, kozmetičkim sredstvima poljepšanih i savremeno obrazovanih.

Kad su ove kokete došle blizu skromne, mlade djevojke ona je podigla oči, pogledala ih i kao prava muslimanka odgojena u lijepom islamskom duhu pozdravila ih (jer ih je poznavala) sa »selam alejkjum«. One joj na ovaj pozdrav nisu htjele odgovoriti, već su se počele još više smijati, a jedna više slična mačkari nego djevojci, rekla je što sam dobro čuo: »Glupača jedna, što me ne pozdravlja kako moda hoće, što će mi stari pozdrav«. Kad sam to čuo postao sam duboko potresen i uzrujan. Upoređivao sam ovu skromnu djevojku, koju odgaja čestiti dom i lijepa islamska knjiga i one koje odgaja nažalost islamski dom i korzo. Ukazala mi se pred očima velika razlika.

One kao muslimanke smijale su se najuzvišenijem islamskom pozdravu, jer jadnice ne znaju koliko ljepote i Božije milosti krije on u sebi. Bolje bi im bilo da ne odu dva-tri put na korzo, već da ostanu kod kuće i razmisle šta znači lijepi islamski pozdrav: selam alejkjum, koji svojom sadržinom veže stotine milijona muslimanske braće i sestara u nerazdruživu i čvrstu zajednicu.*)

N. M.

*) Na ovu žalosnu pojavu koja se uvriježila među našim mlaćim svijetom osvrnućemo se u slijedećem broju.

RADNI ODBOR UDRUŽENJA ZEMLJOPOSJEDNIKA U SARAJEVU.

Na glavnoj skupštini udruženja zemljoposjednika održanoj 27./IX. o. g. izabran je novi radni odbor, koji se je konstituisao i to:

Predsjednik Ismetbeg Gavran Kapetanović, narodni poslanik. Potpredsjednik Nedžatbeg Sulejmanpašić. Tajnik Edhem Šahinagić. Blagajnik Mehaga Čomara. Bez funkcije: Dr. Husejn ef. Mašić, Ejub ef. Ademović, Muhamed H. Ćurčić, Esad ef. Mašić i Ibrahimaga Turnadžić.

Istaknuti nam je, da je udruženje do sada postignulo zamjerne uspjehe u svome radu i organiziranju bivših zemljoposjednika u B. i H.

Prigodom ove glavne skupštine iznešen je predlog od strane odbora, da se pristupi osnivanju posjedničkog fonda, koji predlog je jednoglasno i prihvaćen.

Svrha i cilj fonda biti će, da se bivši zemljovlasnici, koji su ostali bez životne eksistencije pomognu tako, da udare temelje novom životu svojemu i svoje obitelji, da ne padnu na teret svojoj zajednici, niti ikome i tako se spasu od proleteriziranja u svojoj pradjedovini.

Edhem Šahinagić.

IZVALJIVANJE NIŠANA PO GROBLJIMA.

Unazad nekoliko vremena učestalo je izvaljivanje nadgrobnih spomenika — nišana — u pojedinim grobljima i skoro na svim stranama grada, a naročito je taj slučaj učestao u groblju na Pirin-brijegu. Ovo izvaljivanje nišana i oskrvljavanje grobova čine djeca iz okolnih kuća, a to je tim još bolnije što to čine naša djeca. Pitamo Vakufske vlasti u čiju kompetenciju ovo spada, šta misle poduzeti u ovoj stvari. Ovo oskvrljivanje grobova i nanošenje štete trebalo bi ispitati i počinitelje najstrožije kazniti, a to će se moći učiniti samo tada, ako vakufske vlasti postave čuvare grobalja uz minimalnu platu bilo da bi se neko htio primiti te dužnosti iz obzira poštovanja prema umrlim. Samo bi trebalo što hitnije tome zlu stati na kraj.

POLITIČKI PREGLED:

Pitanje novih izbora

Od kraha autoritativnog režima bankrotiranih radikalskih renegata, te obrazovanja vlade Dr. Stojadinovića sa misijom da zavođenjem demokratskog kursa stiša duhove, pitanje novih poslaničkih izbora nije skinuto sa dnevnog reda. Ovo pitanje najprije je postavila opozicija, koja je u svojoj rezoluciji iza petomajskih izbora donijela zaključak da neće sarađivati sa onim poslanicima iz sadanje većine koji svoj mandat duguju policiji i žandarmeriji. Zahtjev za nove izbore opozicija je ponovila i prilikom konzultacija oko obrazovanja nove vlade. No i bez toga ovo pitanje samo po sebi se nameće kao aktuelno.

S početka općenito se je mislilo da Dr. Stojadinović ima u džepu izborni mandat, jer se je računalo da njegova vlada sa demokratskim pogledima neće moći raditi sa poslanicima fašističkih nazora.

Međutim prije nego će se vlada i pojaviti pred skupštinu, mnogi poslanici prevrnuli su svoje kabanice i sklonili se pod njezin skut od straha da ne budu najureni. Vlada je predpostavljala da veliki dio poslanika koji su se vezali za zemaljsku listu g. Jeftića, nisu to učinili iz neke naklonosti prema nosiocu te liste koliko iz ljubavi prema poslaničkom mandatu kojeg im je ovaj mogao pribaviti preko svog ministra policije. Ta pretpostavka pokazala se je tačna i stvorena je jedna poslužna parlamentarna većina sa kojom vlada može da radi.

Pošto je ta većina izglasala sve što je vlada od nje tražila, skupština je poslata na odmor da se malo pribere. Iza toga nastupile su nove prilike. Neki poslanici došli su do sebe i okuražili se da provedu neke posebne akcije, saznavši da vlada nema izbornog mandata od čega su se u prvi mah bili uplašili. Među šefovima koaliranih vladinih stranaka postignut je konačni sporazum i obrazovana je jednostavno guvernamentalna stranka pod imenom Jugoslovenska Radikalna Zajednica. U duhu toga provedena je i rekonstrukcija kabineta, tako da on sada predstavlja jednu homogenu cjelinu. Ta okolnost bar za neko vrijeme izgleda da je potisnula sa dnevnog reda mnogo neriješenih pitanja, kao i aktuelnost novih parlamentarnih izbora. Ta pitanja vlada odlaže da bi mogla dobiti vremena za organiziranje svoje stranke. Kada formiranje J. R. Z. bude završeno, prema izjavama nekih ministara, čini se, da će vlada prije svega provesti općinske izbore, kako se nebi zatekla nepripremljena i iznenađena u parlamentarnim. Preko sadašnjih općinskih uprava postavljenih po bivšem režimu, provoditi poslaničke izbore, bilo bi vrlo opasno i po skromne i čedne demokratske tekovine riskantno. Toga je svjesna i vanparlamentarna opozicija, pa uvažava opreznost vlade prema kojoj se drži dosta lojalno i pokazuje zadivljavajuće strpljenje. To strpljenje mi preporučujemo i drugim dobronamjernim građanima a na vladu apelujemo da požuri sa donošenjem obećanih političkih zakona, kako bi smirila skeptičnu javnost i razsvijetlila neizvjesnost. To činimo, jer smo skloni da vjerujemo, da je vlada na dobrom i pametnom putu.

»Islamski Glas« kao jedini informativni i obavještajni muslimanski list, dužan je da ovo iznese pred svoje čitatelje i da ih upozori na svaku okolnost. Mi smo prožeti željom, da se u našoj zemlji učvrsti i od svake opasnosti osigura demokratski način vladavine, pa vjerujemo da će to vlada g. Dr. Stojadinovića do kraja izvesti.

E. B.

Veličanstven doček dr. M. Spahe u Tuzli

U petak 11. o. mj. došao je po prvi puta iza izbora g. ministar saobraćaja r. Mehmed Spaho u Tuzlu, gdje mu je priređen veličanstven doček.

Tuzlaci su vođu Muslimana Dr. Spahu dočekali radosna srca i sa suzama radosnicama na očima. Dr. Spaho, koji je prije izbora bio gonjen od policijskih vlasti, a od naroda i tada srdačno dočekivan, sada je došao u Tuzlu u triumfu jer je pobijedila ona velika ideja za koju su se Muslimani borili zajedno sa svojim vođom Dr. Spahom. Tuzlaci su pretrpili najveći teror kao i svi drugi koji su se borili za pobjedu ideje bratstva, jednakosti i istinske jugoslavenske misli, ali su hrabro izdržali.

G. Dr. Spaho stigao je preko Loznice i Zvornika u Tuzlu uz pratnju nekoliko svojih prijatelja.

U selu Kalesiji dočekala je velika masa naroda dra Spahu. Na granici tuzlanskog sreza dočekali su ministra sreski načelnik, načelnik Tuzle, pretsjednik tuzlanskog odbora JRZ i mnoge druge ličnosti.

U Simin Hanu dočekala je ministra velika masa naroda sa potpredsjednikom V. Žuenićem na čelu. Pet godišnja djevojčica Atija Arpadžić predala je g. dru Spahi divan buket ruža.

Povorka automobila, fijakera i konja krenula je u Tuzlu, gdje je stigla u podne. Na ulazu u grad 10.000 ljudi dočekalo je dr. Spahu urnebesnim klicanjem. Zrakom su odzvanjale prangije. Načelnik Tuzle g. Hasan Pašić pozdravio je g. ministra:

— G. ministre! Pozdravljam Vas u ime birača sreza tuzlanskog i to onih 15.000 koji su neustrašivo pred terorom za Vas dali svoje glasove, kao i u ime onih mnogobrojnih, koji su bili silom sprijećeni od glasanja, koji su bili zatvarani, proganjani i kojima su uništavane egzistencije. Došla je promjena toga nečuvenog režima, došlo je vrijeme da i mi u svojoj državi možemo slobodno disati i da i mi poslije toga vremena možemo osjetiti da smo ravnopravni sa onima, koji su na riječima bili veliki patrioti i koji su pod firmom patriotizma proganjali i zatvarali nas, koji su nas nazivali antidržavnima, jer nismo bili uz njih. Mi smo uvjereni, da ćete g. ministre, za uvijek onemogućiti takove patriote i osigurati jednakost svima i dovesti državu do napretka i blagostanja. Kolika je ljubav prema Vama našem dragom vođi i državniku nije potrebno isticati. Najbolje dokazuje ovaj doček vaših prijatelja i pristaša a naročito našeg čestitog i napaćenog težaka, koji je pohrlio danas ovamo da Vas pozdravi i čestita Vama kao i svima našim prijateljima na korisnoj saradnji u današnjoj vladi, kojoj je na čelu g. dr. Stojadinović (klicanje živio), čija prva djela dokazuju da će se vlada u svom radu voditi principima jednakosti svih građana.

Gospodine ministre, Vaša Tuzla, koja Vas voli i kojoj ste vi stari i prokušani prijatelj, srdačno Vas pozdravlja sa najljepšim željama i kliče: dobro nam došao!

Na pozdrav odgovorio je dr. Spaho sa nekoliko toplih riječi zahvalnosti, a zatim se htjelo nastaviti u mjesto automobilima. Međutim masa je bila tako gusta da su svi morali pješke do stana načelnika Pašića. Oko 1 sat dr. Spaho i pratnja pošli su u džamiju na džuma-namaz, ali od silnog svijeta morali su se vratiti i klanjati u stanu načelnika. U 1 i po bio je ručak kod g. Pašića.

U 2.30 održan je na pijaci veliki zbor, na kojem je učestvovalo 15.000 izbornika.

Zbor je otvorio načelnik Pašić. Poslije govora dra Dušana Đerića uzeo je riječ dr. Spaho, koji je između ostaloga rekao:

— Nemojte mi zamjeriti što nisam prije došao. Bilo je mnogo prečih državnih poslova, koji su se morali posvršavati. Došao sam među vas da vas vidim i ispunim obećanje dano vam prije izbora, kad vam kazah, da je sila i bezakonje kratkotrajno i da ću vas ubrzo posjetiti. Tuzla u kojoj sam ja kandidovan podnijela je nezapamćen teror i bezakonje kao nije dan drugi srez u državi. Mene je trebalo srušiti i ja se nisam smio izabrati. Ali ipak vi ste dali svoje glasove i izabrali me za poslanika i to tako kao niko u državi. Ogroman broj od 18.000 glasova koje ste vi dali za mene, sve prijetnje i nezapamćeni teror nisu mogle da vas odvrate. A nasilnici da umanje našu pobjedu izvršiše falsifikat od više hiljada glasova, ali ništa nije pomoglo. Ubrzo im dođe kraj. Želja naroda ne dade se ugušiti. Došla je nova vlada na čelu sa mudrim g. dr. Stojadinovićem a u kojoj i mi surađujemo. Nastala su bolja vremena i vi ste u ovo par mjeseći osjetili blagodati nove vlade, koja hoće da uzakoni slobode koje već uživate, da uvede jednakost za sve građane. A garanciju za to pružaju istaknute ličnosti dra Stojadinovića i dra Korošca.

Prelazeći na JRZ dr. Spaho kaže: Naši protivnici šire glasove, da je dr. Spaho prešao u radikale. Braćo, to nije istina. Mi smo napravili sporazum sa radikalima i Slovenskom ljudskom strankom i stvorili jaku organizaciju JRZ, koja ima demokratske principe. Vi ste o tome čitali iz novina i budite uvjereni da vas neće niko prevariti. Stvaranje velikih političkih partija korisno je za našu državnu cjelinu i za naš narod. Ja vas pozivam da ovdje otvoreno reknete jeste li za to (urnebesno klicanje: Jesmo!). Još nekoliko riječi radi obavještenja. Uvjeravam vas da se prošlo zlo neće više povratiti i da vam slobode niko više neće oduzeti.

Sa ovim završavam i zahvaljujem se na veličanstvenom dočeku. (Burno klicanje, koje traje 5 minuta).

Govorili su zatim Kostić iz Bijeljine, koji je nazvao Spahu vođom Bosne ponosne a ne patvorenim i silom nametnutim. Zatim su govorili Petar Perić, seljak Petar Mitrović i drugi, pa je zbor u potpunom redu završen, uz neprestno klicanje dr. Spahi i Jugoslaviji.

Od 5—6 sati primao je dr. Spaho u sreskom načelstvu deputacije. U 6 sati bila je svečana sjednica općinskog vijeća.

U Tuzli je ostao dr. Spaho jednu noć, a u jutro je proslijedio put kroz Posavinu.

Pretplatu za naš list pošaljite ček. uplatnicom. Godišnja pretplata je 72 Din, polugodišnja 36 Din, a četvrtgodišnja 18 Dinara.

Mostar pred jednom rijetkom svečano-tužnom proslavom

(Povodom otkrivanja spomen-turbeta pjesniku Osmanu Đikiću.)

Mostar, sredinom oktobra.

Još samo nekoliko dana, pa će se u našem kršnom Mostaru obaviti jedna svečano-tužna proslava. Obaviće se otkrivanje spomen-turbeta velikom sinu grada Mostara i pjesniku Osmanu Đikiću. Pretprošle godine konstituisan je odbor na čelu sa poznatim nacionalnim i javnim radnikom i publicistom g. Smailbegom Ćemalovićem, kome je bio zadatak, da se povodom dvadesetgodišnjice smrti dragoga Osmana podigne spomen-turbe u haremu preko puta Karađozbegove džamije (na najistaknutijem predjelu Mostara) i da se njegove kosti prenesu iz carinskog harema. Ovaj odbor, u koji su ušli pored ostalih i gospoda Mustafa Alikalfić prof., Vehbija Imamović prof, Salih i Hasan Čišić profesori, tu svoju lijepu zamisao privo je u djelo. Odmah se je počelo sa radom i uskoro je podignuto spomen-turbe, koje je pokretače stajalo mnogo žrtava. I prošle godine trebala se obaviti svečanost prenosa kostiju i otkrivanje spomen-turbeta. Ali tada se je dogodilo nešto najstrašnije, što nas je sviju potreslo do dna srca. Od neprijateljske ruke, kada se najmanje nadao, poginuo je naš ljubljeni Kralj, naš najveći Otac, najveći prijatelj nas muslimana — Kralj Ujedinitelj Mučenik. Zbog toga nemilog i neočekivanog događaja ova mostarska tužno-svečana priredba se i odgodila. Sada poslije godišnjice smrti ljubljenog Kralja Mučenika, eto uskoro obaviće se otkrivanje spomen-turbeta.

»Zahvalnost potomstva jest najbolji potstrek za nove žrtve i pregnuća!« Ova vječna iskra, koja je u historiji kulturnih naroda stvorila epohalna i čudesna djela kadra je bila pokrenuti i nas građane na svoju dužnost. Mi, Mostarci, koji smo mnogo griješili od Oslobođenja svojom indolencijom zbog nerada za ideale, jer sljedstveno svojoj tradiciji ne nastavismo rad u narodu za narod i njegove nove ideale, pdigosmo eto, iako kasno, ali ipak časno spomen-turbe, — našem dragom Osmanu Đikiću.

Iako je ovaj spomenik, koga zahvalni Mostarci podigoše, najljepši je od svih, koji se nalaze nad ovdašnjim domovima naših umrlih, ipak prema djelima i ličnosti našeg velikog pjesnika Osmana, skroman je i malen. Skroman je i malen je, ali najjača karakterna osobina dragog nam Osmana, daje nam i prava, da ovu skromnost baš na grobu iskažemo, jer veliki rahmetlija, iako bijaše u svom nacionalnom radu među gorostas među sljedbenicima bijaše istodobno i najskromniji među svima njima, pa na ovom spomen-turbetu bila bi najdivnija dopuna kada bi na njemu pisalo: »Skromno — najskromnijem — zahvalni Mostarci!« Osim toga dužnost nam je da znamo i to, da kao što se ljudi ne cijene po znanju i materijalnom bogatstvu, tako se ni mrtvi ne cijene po grobovima, već i jedni i drugi po djelima svojim. Zbog toga značaj i vrijednost ovoga spomenika nalazi se baš u tome, što ga ne podiže on sam sebi za života, jer on podizaše duhovne spomenike u srcima naroda i omladine svoje, već da podiže narod i njegovi prijatelji i drugovi iz zahvalnosti za njegova velika i nesebična djela. Ovo spomen-turbe neka bude nama i potomstvu našem, novi potstrek za dalnja pregnuća, jer otadžbina, sada više nego ikada, treba ljudi od zanosna srca, srca Osmanova, srce koje osjećaše svu tugu i radost svoga naroda, a naročito nas muslimana, srca nama trebaju ovoga pjesnika, jer mu ono ne dade stotinama noći prospavati, brinući se o sreći svoga naroda, svoje braće muslimana.

Ljudi nam treba, jer bez ljudi i džamije i ostali hramovi Božji ostadoše pusti. Treba nam ljudi životvornih djela, koji će čestitom svoga plamenog karaktera sa proročkom neustrašivošću poći, da izvedu narod iz vrtloga.

Organizirajmo našu omladinu i spremajmo se. Radimo više i bolje za svoj narod i njegove ideale, jer riječima se ne odužuje ni dragom Osmanu, a još manje domovini našoj. Radom i to intenzivnim radom odužujemo se dugova domovini, jer smo mi postali teški narodni dužnici. Banke svoje mjenične dužnike progone, tuže i robe, a dužnike narodne niko kao da i ne poznaje.

Dragi pjesniče Osmane, mi omladinci ti se zahvaljujemo, da stazu tvoga životnog rada nikad ni na samrti nećemo napustiti. Tvoj spomen biće i u našim živim srcima. Rahmet ti duši!

Kada će se proslava održati javićemo blagovremeno, da bi prijatelji i poštovaoci dragog nam Osmana iz drugih mjesta bili obavješteni, kako bi mogli na vrijeme doći na proslavu.

Hamika Ajkić.

OTVARANJE DRUGE APOTEKE U VISOKOM.

U »Narodnom Jedinstvu« službenom glasilu Drinske banovine izašao je natječaj za otvaranje apoteke druge po redu u gradu Visokom. Uslovi za otvaranje mogu se vidjeti u »Nar. Jedinstvu« od 12. o. mj. broj 81.

Molbe za otvaranje apoteke primaju se do 10. novembra o. g.

„ISLAMSKI GLAS" moći će uredno izlaziti, ako njegovi čitaoci budu uredno plaćali pretplatu. Zato uplatite odmah pretplatu za list.

Halifa Hazreti Ebu-Bekir

(Nastavak.)

Pošto su Ensarije, koji su pripadali plemenu Evs vidjeli šta je učinio Bešir i kako gledište zastupaju Kurejševići, pa kad su još vidjeli da pripadnici plemena Hazredž traže da se za glavara države izabere Sa'd-bin Ubade rekoše jedni drugima — a među njima se nalazio i Usejd-bin-Hudajr, jedan od njihovih vođa — ove riječi: »Kad bi vlast jedamput prešla u ruke Hazredža, oni bi se uvijek isticali iznad vas i oni te vlasti nebi s vama dijelili. Držite se i iskažite vjernost Ebu-Bekiru«. Dignu se bez oklijevanja i Ebu-Bekira priznaju za halifu. Sakupljeni narod pređe preko želja Sa'dovih i njegova plemena Hazredž da bi oni uzeli vlast u svoje ruke, pa počne pristupati i pridolaziti sa svih strana pred Ebu-Bekira izričući mu svoju vjernost. Stiska je bila tako velika da je svijet počeo gaziti i preko samog Sa'da, koji je bio bolestna i nije se mogao dignuti sa svoga mjesta. Čitavo stanovništvo Medine izrazilo je vjernost Ebu-Bekiru i priznalo ga za halifa u dvorištu Benu-Saide osim hazreti Alije i onih koji su s njim bili, jer se oni nisu ni nalazili u dvorištu pošto su bili zabavljeni spremanjem Božjega Poslanika za ukop.

Ovako se svršio izbor Ebu-Bekirov za prvog halifu, jer su mu svi muslimani izrazili svoju vjernost i izabrali ga. Ebu-Bekir bijaše tada najodličniji ashab ili drug Božjeg Poslanika u Medini. Hazreti Alija se ustezao šest mjeseci da hazreti Ebu-Bekira prizna za halifu sve do smrti svoje žene Fatime. Svijet je bio naklonjen hazreti Aliji, dok je bila živa njegova žena Fatima, kći Božjeg Poslanika. Pošto je ona umrla, svijet se počeo okretati od Alije, pa je on zatražio da se izmiri sa Ebu-Bekirom i da mu izrazi svoju vjernost. Poručio je po Ebu-Bekira da mu dođe i posjeti ga, ali da sa sobom nikoga ne vodi, jer mu je bilo neugodno da toj posjeti prisustvuje hazreti Omer.

Omer je rekao Ebu-Bekiru: »Bogami nećeš im sam unići.« Ebu-Bekir je odgovorio: »Šta će mi učiniti, idem ja sam do njih«. Ebu-Bekir je došao Aliji, koji je bio u društvu sa svojom najbližom okolinom. Alija je proučio šehadet-kelimu i rekao: »Mi znamo, Ebu-Bekire, tvoje vrijednosti i vrline i što ti je Bog dao. Želimo da ti se dobra što ti ih je Bog dao održe. Samo ti si prema nama samovoljno postupao, a mi smatramo da imamo više prava na ovaj položaj radi srodstva sa Božjim Poslanikom«. Dok je Alija govorio ove riječi Ebu-Bekiru, Ebu-Bekirova se brada bila orosila suzama. Zatim je Ebu-Bekir rekao: »Bogami, za srodstvo Božjeg Poslanika želim da vežem i moje srodstvo«. Pošto je Ebu-Bekir svršio svoj govor rekao je Alija Ebu-Bekiru: »Obvezujem se, da ću ti večeras izreći svoju prisugu vjernosti. Kada je Ebu-Bekir klanjao podne popeo se na minberu pa pošto je izrekao šehadet-kelimu spomenuo je držanje Alijino, njegovo izostajanje da prizna izbor i izreče vjernost te zapreke radi kojih to nije učinio. Zatim se Alija digao i veličao Ebu-Bekira i istakao da ga nije vodila nikakva mržnja prema Ebu-Bekiru radi toga što ga je Bog podario sa tim odlikovanjem, samo da je smatrao da ima više prava na to. a Ebu-Bekir da je tu samovlasno postupao, pa za to se on povukao. Ova Alijina izjava je bila sa zadovoljstvom primljena, jer su svi muslimani volili i bili su mu bliski.

EBU-BEKIROV PRVI GOVOR.

Pošto je Ebu-Bekir izabran i pošto su svi izrazili svoju vjernost i odanost digao se Eebu-Bekir i održao govor u kome je rekao: »Ljudi, uzeo sam vlast nad vama, a ja nijesam najbolji između vas. Ako budem dobro radio pomozite me, ako se udaljim i skrenem ispravite me. Istina je povjerenje, a laž je izdajstvo. Slabić je među vama jak, dok bude tražio i uzimao svoje pravo. Snažan i moćan kod mene je slab sve dok od njega ne uzmem ono što je dužan dati. Nijedan od vas neće napustiti borbe, jer ko napusti borbu Bog će ga poniziti. Pokoravajte mi se dok se ja pokoravam Bogu i Njegovu Poslaniku. Ako ne budem Bogu pokoran i poslušan onda niste dužni da mi se više pokoravate. Klanjajte namaz i Bog će vam se smilovati.« Ove su riječi bile pravac, koga se on potpuno u svom hilafetskom pozivu držao. Poučio je i obavijestio muslimane o njihovim dužnostima i naglasio, kako treba da ga pomažu i da je to njihova dužnost. Upozorio ih je da ga trebaju ispravljati ako se udalji od istine i pravičnosti. Ove su riječi bile najjača podloga za slobodu riječi i zbora. Dao mi je obavezu da će svima jednako pravedan biti i da ga moć i snaga nekog silnika neće nimalo smesti da pribavi pravdu nemoćnom, a tako isto ga neće smesti slabost nemoćnog i obespravljenog da bi ga zaštitio pred silnikom. Bodrio ih je na borbu bez koje nisu mogli osigurati svoj opstanak. Rekao im je da je on halifa da izvršava propise šeriata, a kada se oni od njega okrenu i udalje a u tom slučaju da im se neće pokoriti.

(Nastavit će se.)

Za našu djecu

DIJETE.

Neko dijete skoči jedamput u rijeku, pa kako nije znalo plivati počne da se davi. Pokraj njega putem je prolazio jedan čovjek i dijete ga zamoli da ga spasi i iz vode izvuče. Čovjek se uputi prema njemu i počne ga ružiti što je išao u rijeku kad ne zna plivati. Dijete mu rekne: Čovječe, najprije me spasi od smrti, pa me onda ruži i karaj.

Pouka: Kada vidimo da se je naš prijatelj našao u teškoj nevolji, onda mu treba odmah priteći u pomoć i spasiti ga. Pošto ga spasimo i pomognemo mu, onda ga treba savjetom pomoći i uputiti ga da ne čini ništa što bi moglo prouzročiti zlo i unesrećiti ga. Zato kad počinjemo neki posao raditi trebamo dobro promisliti kako ćemo taj pošao moći svršiti.

ZEČICA I LAVICA.

Zečica se jedamput hvalila lavici pa među ostalim rekne: Ja svake godine izrodim mnogo zečića, a ti u svom životu porodiš svega dvoje ili troje. Lavica joj odgovori: Pravo govoriš, jedno je ali je lav.

Pouka: Iz ove pričice treba da se poučimo da ne trebamo paziti na ono čega ima mnogo, a malo nam koristi daje, nego treba paziti i cijeniti ono što je vrijedno, pa makar ga i malo bilo.

MALI PIJETAO I KOKA.

Kukuriku svoju pjesmu
Na bunjištu mali p'jeto,
Pa sletio na panj truli
I krilima zaklepeto.

Amo moje mile koke
Da znate samo šta je,
Naša »bjelka« veliko je
Ko guskino sn'jela jaje.

To je čudo nad čudesi,
I crvene još je boje,
Tako šta se r'jetko desi
U tri carstva koke moje.

Iz njega se izleći će
Ja vam velim, znajte eto,
Ili puran, ili paun,
Ili ko ja velik p'jeto.

Sarajevo. *Rudolf barun Maldini.*

ALLAHU EKBER.

Po azurnom sjajnom nebu
Bezbroj zlatnih zvjezda tone,
Mjesec plovi i smješi se
Na br'jegove i poljane;
Svud tišina, svako snije.
Samo mlada pjesnikinja
Puna čiste poezije,
U zanosu pjesme vije
Silnom Tvorcu Vasione.

Sred poljane ona stoji,
Straha nema ni od koga,
Jer joj trepti na usnama
Ime Boga Velikoga,
Koji vidi šta kô radi,
On je moćan i sveznajuć',
On razara a i gradi;
U Njega je moć i sila,
On joj pjesmi daje krila.

Veliki Bože djeva mlada
U zanosu evo pada
Na sedžadu i Tebe slavi...

Ona Tebi pjevat' mora
Bio dan, noć ili zora
Opaja je svemir plavi.

Što ko hoće neka veli,
Pjesnikinja vječno želi
Slavit Tvorca Vasione.

Džemila-Hanumica-Zekić.

ČOVJEK.

Nije tekar onaj čovjek
Koji samo radi,
Nego onaj, koji radom
Drugom život sladi.

Nije čovjek, koji samo
Govori i piše,
Niti onaj, koji tvorom,
Tek za svoje diše,

Nije čovjek, koj' na branik
Svoga doma staje,
Već je onaj, koji za njeg
I svoj život daje.

Nije čovjek, koji samo
Na svoj narod misli,
Već kad su u tom svetom radu
Teški lanci stisli.

To je čovjek, to je Genij,
Takvih nama treba,
A ne onih, koji će ga,
Za kus prodat hljeba.

Sarajevo. *Rudolf barun Maldini.*

Mustafa A. Bašić:

Osman „Gladan"

(priča »Islamskog Glasa«)

I.

»Aja bôna!...« Zvonio je gromki glas u čaršiji.

»Ništa, pa ništa!... Osman gladan, Osman žedan, Osman nema para... Ništa, pa ništa!« čuo se isprekidan glas ihtijara Osmana. Obilazio je kasabom vukući šlagiranu nogu, a krckajući štapom. Kad bi se najviše zasitio hljeba, kojeg je kao milostinju dobivao od ljudi dobra srca mjesto uobičajenog: »Elhamdullilah!« Osman bi prošaptao: »Osman Gladan... i t. d. redom. Zato ga u našoj kasabi prozvaše: Osman »Gladan«. Sa ovim nadimskom spustili su ga i u mezar. U zadnje vrijeme nije se pokazivao u čaršiji na svom starom mjestu. Umuknuo je... Njemu je ono vrenje svijeta u čaršiji zasmrdilo. On je sa drugim očima posmatrao svjetinu kako žuri u ogavnoj borbi za život. Za njega je ovaj dunja bio jedna varka... Sve je to Osman u svojoj sijedoj glavi promućkao i stvorio sam jedan zaključak: »Ništa, pa ništa!«

Osanisao se na ovom svijetu i uvukao se u svoj kućerak (čardak) kao zmija »sopulja«, spreman svaki čas da pusti zadnji otrov i da potruje ovaj nezasićeni svijet, za njega pun pakosti i zlobe. Njegov stari krov nad glavom napola je već srušen. Debele smrčeve grede su već popucale. Uvijaju se pod teškim teretom ploče. U izjedenim rupicama greda hiljade moljaca. Dvije sobe zjape prazne bez šišeta i tavana. On ih je zimus izložio na vatri, grijući svoje prozeble staračke kosti. Prozori na čardaku oblijepljeni papirom, kroz koje fijuču hladni mlazevi studeni. U jednom kutu čardaka šćućurio se Osman »Gladan«. Hiljade ptica, vrabaca, proviruje iz šupljih zidina njegove čardačine. Lastavice u ćoškovima savile gnijezda. Kod njega su ove ptice našle najboljeg skloništa. On ih je samo promatrao i dijelio s njima zadnji komadić hljeba.

»I one su Božiji mahlûkat« rekao bi Osman.

Ptice su mu bile u njegovoj kući jedina bića. Odvojen od svijeta, sam samcat, neženja. Davno momak na glasu. Predmet razgovora u mahalama kod djevojaka. Na jednu glavu bogataš. Sve to za njega prohuja kao u snu... Kad je bio najrahatniji kuća mu se u temelju potrese. Roditelji završiše u malom razmaku vremena. Poslije deset godina udari Osmana šlag u desnu stranu. Pamet mu krenu na hero. Postade među ozbiljnim svijetom predmet sažaljenja, a neobuzdanoj i objesnoj masi predmet smijeha i maskare. U početku je plakao, poslije preklinjao, psovao i t. d.

II.

Prvi znaci proljeća su se već pokazali. Najedrala i zapupčala priroda. Sve je spremno, da dade svoj odraz. Zanovet u Osmanovu Mejdanu razvila list. Sunce je objačalo. Raskravilo se malo i Osmanovo staračko tijelo. Izvukao se kao gušter iz svog skloništa i pošao u čaršiju na svoje staro mjesto, pun mrzovolje. Samo što je pomolio niz sokak, pogleđe, prolomiše zrak glasovi gomile djece, a i odraslih besposlenjaka:

»A, a, a, a! Eno Osmana »Gladna...« Držte ga!«

On je zastao. Razmahivao je štapom oko sebe. Bezdušna svjetina hvatala ga je za dronjke čakšira, a on je bjesnio: »Aja Bona...! Nos' vas vrag!«

Drugi su na ćefencima zidali, smijali se, srčući kafu puna stomaka i dobacivali:

»Zar si živ? Jesi li gladan, žedan... Evo bardaka taze vode« i t, d.

On je prilazio dućanima i ispijao pune bardake vode. Učio ajete, gledajući u nebo, šaptao: »Osman gladan, žedan... Osman nema para.« Malo pošutio i brzo se prenuo sipajući kao bijesan:

»Nijesam ja gladan pogana čaršijo!... Vi ste gladni lopovi!... Doći će asker, ja ću vam glave otsjecati! U frž s vama alčaci dunjalučki! U frž...! Aja, bôna! Cr.. ko.. o.. o!« Strkajući kroz zube drečio se Osman. Kad bi kutarisao prvoj grupi napasnika, produžio bi lagano i dotaknu se svakog predmeta štapom. Promucao bi par nerazumljivih riječi. Uzdahnuo jako i nastavio put stružući postulama.

Zastao je kod Bajrine pekare. Zamirisala mu pečenka. Upane u pekaru i zgrabi sa daske somun i neobazirući se izađe, rekavši: »Osman gladan«.

»Hej, Osmane! Diže ti somun!?« srdito će pekar.

»Ja sam uzeo samo jedan, onaj moj, moju nafaku. Znaš li ti bolan, da je Osman gladan. Osman fukara, nema para«.

»Nevalja krasti, lopove jedan! Ne valja...«

»Ne kradem ja ugursuze! Ja sam samo uzeo. Je li pravo edebsuze, da ti imaš hiljadu somuna, a Osman gladan. Ovo je moja nafaka!« tresao je somunom Osman i odmah nastavio:

»Ti bi ukabulio da Osman »fisne« od gladi... Proćeš ti preko sirat ćuprije... Proći, obješenjače, jedan!.. Gorit ćeš u džehennemu na onim vrelim saksijama. Bit' ćeš kô taj ćumur u peći. Allah će te opet jaratisati i opet onako ćelokupa s tobom u treći kat džehennema... Gorit ćeš na vatri... Zmije će ti oči sisati... A, ja ću ti se smijati... Ja, ovaj jâdo crni Osman gladan«, jedva bi završio Osman.

»Ha, ha, ha! Je li to sve meni Osmane, jazuk ti bilo?... A, bolan, što?«

»Zato, što si dozvolio, da je Osman gladan...«

»Hajde ti Osmane! Halal ti bio taj Bajro, pekar umuče... Zamisli se, pa će skrušeno:
somun pod pazuhom!«

Vrata od pekare škrinuše, a Osman se nađe na cesti na proljetnom suncu. Pogleda oko sebe. Zaškilji malo u sunce i promuca: »Ništa, pa ništa«.

»Osmane, Osmane! Hodi ovamo!«

(Svršit će se.)

VIJESTI IZ MOSTARA:

G. HUSAGA ČIŠIĆ — NOVI NAČELNIK MOSTARA.

Prije kraćeg vremena za načelnika grada Mostara postavljen je poznati javni radnik i borac g. Husaga Čišić. Ako je i jedan politički i nacionalni radnik svojim časnim i poštenim potpuno nesebičnim i skromnim radom zaslužio u cjelosti taj visoki položaj, to je zaista g. Husaga Čišić u najvećoj mjeri zaslužio položaj načelnika historijskog grada Mostara. Njegov rad je uvijek bio otvorena knjiga, čije su stranice ispisane zlatnim slovima i dokumenat su kako treba služiti Narodu, Kralju i Domovini. On je žrtvovao skromno i bez ikakvih pretenzija čitavog sebe za narod i ostao pri tome siromah. Njegov rad nije bio usko lokalan, nego širok i opšte nacionalan. Iako bivši oblasni poslanik Hercegovine, koja njemu ima mnogo da zahvali, g. Čišić je imao ljubavi, smisla i razumijevanja i za potrebe svih ostalih krajeva u kojima žive muslimani, i kao takav pomogao je svugdje i svakome, gdje je samo stigao i mogao. Naročito je bila i prije i poslije rata uska njegova saradnja sa raznim ličnostima iz Mostara i cijele Herceg-Bosne, za čije se prilike uvijek interesovao i borio. Nečujno i bez velike buke i reklame potpomagao je svako dobro i napredno pitanje nas muslimana. Bio je jedan od prvih saradnika mostarskog lista »Musavat«, koga je uređivao poznati publicista g. Smajilaga Ćemalović. Osim toga sarađivao je i pisao i u drugim tadanjim opozicionim listovima, koji su se otvoreno izjasnili protiv bivše Austrije. Bio je zbog svoga zapaženog rada proganjan, mučen i zatvarana, ali i pored svega toga g. Husaga Čišić je ostao vjeran i sljedstveno tradiciji Mostaraca, nastavio rad u narodu za narod i njegove nove ideale. Njegove biografske podatke ne trebam iznositi, jer nije tako važno kod jednoga čovjeka i borca za narod kakav je on: kada je rođen, gdje i kakve je nauke svršio. Važno je to: šta je taj čovjek svojim radom učinio.

G. Husaga Čišić pripada svima nama, zato sa najvećom radošću pozdravljamo njegovo imenovanje za načelnika grada Mostara. Današnja Kraljevska vlada u kojoj se nalazi i vođa muslimana g. Dr. Mehmed Spaho, eto i ovom je prilikom dokazala kako se cijene i uvažavaju prave vrijednosti i da se brine za naš kršni Mostar .

OKO UREĐENJA MAHALE PREDHUM.

Jedna od najvećih, a ujedno i najzapuštenijih mostarskih mahala je bez sumnje mahala Predhum (Donja mahala). Danas u njoj živi preko 2000 žitelja, od koji je dvije trećine muslimana. Ova mahala zaostaje više od svih mostarskih mahala u kulturnom, prosvjetnom, privrednom, socijalnom i higijenskom pogledu.

Da bi se donekle popravilo ovo hrđavo stanje u ovoj mahali, prije kraćeg vremena pokrenuta je akcija, da se sazove jedna šira konferencija uglednih mahaljana radi dogovora o preuređenju i potrebama ove mahale. Kako doznajemo inicijativu za ovu konferenciju i za uređenje ove mahale dao je istaknuti i vrijedni javni radnik g. Muhamed Hadžiosmanović, koji je ovih dana premješten iz Dubrovnika, (gdje je naročito bio zapažen svojim radom među dubrovačkim muslimanima) kao činovnik OUZOR-a. I ovom prilikom pokazao je eto, da će on svojim korisnim radom nastaviti i među svojim Mostarcima.

Odbor koji će na toj konferenciji biti izabran imaće zadatak, da se brine na uređenju mahale. Naročita pažnja obratiće se oko uređenja haremskih zidova, zasađenja harema, kanalizacije i poljepšavanja mahale. Ovaj odbor će nastojati, da zapuštenu džamiju ogradi i popravi, kako bi se u njoj moglo klanjati. Ako odbor naiđe na razumijevanje kod bogatijih građana, onda će voditi brigu oko staranja i pomoći siromašnih i iznemoglih mahaljana, oko šiljanja siromašne djece u školu i na zanate. Za vrijeme idućeg Ramazana odbor će naći podesne prostorije u kojima će za svoje mahaljane održavati poučna predavanja.

Mi ovo rado iznosimo sa željom, da pokretači ove korisne akcije imaju lijepog uspjeha u svome radu. Neka se ugledaju žitelji i iz drugih mahala, pa da se i oni brinu za unapređenje svoje.

PROSLAVA POKOPNOG DRUŠTVA »RAHMET«.

Ovdašnje muslimansko pokopno društvo »Rahmet« uskoro će proslaviti, na vrlo svečan način, desetgodišnjicu svoga postanka. Pripreme oko uređenja ove svečanosti vode se punom parom. Kroz deset godina ovo je društvo postiglo zavidne rezultate, kao i moralni i materijalni uspjeh. Prve godine svoga postanka »Rahmet« nije naišlo na prilično razumijevanje, ali iz godine u godinu ono je osvajalo simpatije Mostaraca, jer se pokazalo, da je ova ustanova veoma korisna u današnjim teškim prilikama i u današnjoj krvavoj stvarnosti. Društvo je sahranilo pored svojih umrlih članova i veliki broj umrle mostarske muslimanske sirotinje, koja nije bila učlanjena u ovo društvo, jer nije mogla plaćati članarinu, iako se ona sastoji od svega nekoliko dinara mjesečno. Pored toga održalo je svake godine hatme-dove svojim umrlim članovima, kao i svoje mevlude. Danas je ovo društvo jedno od najbolje stojećih mostarskih muslimanskih društava, a svakoga dana osvaja nove simpatije članova i prijatelja. Naročito treba podvući hvale vrijedni rad ovogodišnjeg predsjednika društva g. Mustafe Alikalfića prof., potpretsjednika g. Salih ef. Efice i vrijednog poslovođe g. Omera H. Sefića.

Kada će se svečanost desetgodišnjice društva obaviti, javićemo naknadno.

Pred svečano otvorenje džamije u Vrnograču

Još prije desetak godina, osjećala se kao velika potreba muslimana ovog kraja da mjesto male i jednostavne, podigne veću i ljepšu džamiju, dostojnu usluzi koju ona igra u životu muslimana. Ova plemenita zamisao lebdjela je mnogima pred očima, ali do u najskorije vrijeme nije se mogla privesti u djelo. Nazad dvije i po godine na inicijatitu džematskog imama u Vrnograču i nekolicine uglednih mještana porušena je stara i oronula džamija i postavljeni su temelji novoj i mnogo većoj. Rad sa izvjesnim prekidima traje već skoro 3 godine. Počelo se jakom voljom i velikim elanom. Ali prilike su bile vrlo teške. Opšta privredna depresija nije poštedila ni Vrnogračane. Gradnja je otpočela u junu 1933. god. i neprekidno je trajala do decembra iste godine. U decembru rad prestaje, jer graditelj, koji se poduzeo ovog posla pokazao se nedovoljno spreman. Ovo je gradnji mnogo štete nanijelo i prisililo mještane na suvišne izdatke.

U 1934. god. gradnju je preuzeo ovlašteni poduzetnik g. Ambroz Švat, koji još i danas radi na dogradnji ove velike i lijepe džamije. I u ovoj periodi rada zastajkivalo se nešto radi nedovoljnih sredstava, a nešto radi nesuglasice između građevinskog odbora i spomenutog poduzetnika. Ali se sve prebrodilo i danas je rad u završnoj fazi. Ovo je ukratko historijat rada.

Gradnja je do sada stajala siromašno stanovništvo preko 220.000 Din., ne ubrojivši u radnu snagu, koju su svakom prilikom izdašno davali. Treba istaknuti da su se ovm prilikom Vrngračani pokazali složni i konstruktivni. zalažući se svom snagom za ovu plemenitu stvar. Odazvali su se imperativu Uzvišenog Islama sakupivši se svi kao jedan pod veliku zastavu i ne žaleći ni materijalnih ni moralnih žrtava samo da bi podigli džamiju, koja će biti centar i žarište Uzvišenog Islama ovog kraja. I njihova su nastojanja krunisana uspjehom. Podigli su jedan veliki svjetionik koji će uskoro razasuti svoje blago svjetlo po brdima i dolinama Serhat-Krajine. Ovo je tim više za pohvalu što je džamija podignuta isključivo prilozima Vrnogračana izuzev sume od 5 hiljada dinara, koju je donio narodni poslanik g. Nurija Pozderac.

Ovom prilikom treba ukazati na nekoliko svijetlih primjera požrtvovnog i nesebičnog rada. Naročito je vrijedan pomena Abdija Elezović, seoski starješina. On je neumorno radio od početka pa sve do danas ne žaleći ni truda ni žrtava, samo da bi se ovo veliko djelo privelo kraju. Ostavljao je svoj posjed pripušten malodobnoj djeci, a on je svaki dan radio na sakupljanju novca i organizovanju rada oko građevine. Pored navedenog, treba istaknuti rad Mehe Kasupovića, vakufskog mutevelije i Huse Kamarića, opštinskog vijećnika, koji su naporedo sa prvim, najviše doprinijeli da je posao dokončan.

Najviše zaslugom njihovom i materijalnim žrtvama drugih, naskoro će se začuti jasni zvuk ezana sa nove munare. Taj zvuk će napajait dugo godina duše pokoljenjima pobožnošću i plemenitošću. Vrnograč će ostati kao što je i u prošlosti bio bedem Islama.

Žao nam je da ne možemo ovom prilikom donijeti snimak ove monumentalne građevine, kojoj se mnogi dive. Po mišljenju stručnjaka ona nadmašuje svojom arhitektonskom vrijednošću sve džamije bosanske Krajine. Jedni je stavljaju naporedo sa banjalučkom Ferhadijom.

Otvorenje ove džamije izvršiće se u petak 11. šabana, 8. novembra 1935. god. Odbor za svečano otvorenje džamije razaslao je već pozive diljem Bosne i Hercegovine, kojom se pozivaju braća muslimani da prisustvuju ovom rijetkom muslimanskom slavlju na našoj serbot-Krajini, pa ovaj poziv u cijelosti donosimo:

Prijatelju i brate! Velikom požrtvovnošću i materijalnim pregaranjem u doba najžešće ekonomske krize sagradili smo na granici Bosne na Kordunu najveću džamiju u Vrbaskoj banovini osim Cazinske.

Naše selo Vrnograč sa 400 kuća utrošilo je u tu džamiju gotovine preko 240.000 Din. osim kamena, pijeska, kreča, greda i podvoza, tako da košta preko 300.000 Din.

Svečano otvorenje i klanjanje prve »džume namaza« u ovoj novo-sagrađenoj džamiji obaviće se u petak 11. šabana, 8. novembra 1935. godine.

Vas, kao brata i prijatelja našeg napretka učtivo molimo, da svojim prisustvom uveličate ovo naše slavlje tim više što će na ovom otvorenju biti veći skup islamskog svijeta nego igdje u Bosni.

Uvjereni da ćemo Vas vidjeti na slavlju i skupu ove Bogu Mile Kuće, toplo Vam se zahvaljujemo.

U slučaju da budete spriječeni doći, ne zaboravite poslati Vaš skromni prilog: na Sresko Vakufsko-mearifsko povjerenstvo u Cazinu.

Selo je na glavnoj cesti udaljeno od Cazina 36, od Vel. Kladuše 17 i od Gline 35 kilometara.

Program svečanosti: I. Svečano otvorenje džamije i klanjanje prve »Džume-namaza« u 12 sati u podne. II. 1. Konjska trka sa nagradom. 2. Pješačka trka sa nagradom. 3. Narodno Veselje.

Uz Maksuz selam — ODBOR.

Š. S. Buljubašić.

Talijanske prijetnje Egiptu

BRITANSKE MJERE OPREZA

Možda ništa nije toliko uzbunilo britanske odgovorne krugove u sadašnjem sporu s Italijom, koliko talijanske vojničke mjere u Libiji, a poimence duž libijsko-egipatske granice. Očito je, da bi Talijani u slučaju zapletaja sa Velikom Britanijom, pokušali prodrijeti iz Libije u Egipat i time ugroziti vitalnu točku britanske moći u Sredozemnom moru i na Bliskom istoku. Talijani još uvijek gomilaju čete u Libiji, kamo šalju i brojne aeroplane i tankove. No dok se gotovo svaki odlazak četa u istočnu Afriku javlja, dotke talijanska štampa šuti kao grob o slanju pojačanja u Libiju. Britanci su međutim čini se, dobro obaviješteni o pripremama Talijana u Libiji, jer i oni užurbano pojačavaju svoje pozicije u Egiptu. Da bi se mogli s uspjehom suprotstaviti eventualnom talijanskom upadu u Egipat, Britanci trebaju pomoć Egipćana. Sami nemaju dovoljno kopnene vojske, a bez suradnje s Egipćanima, bila bi gotovo nemoguća obrana Egipta.

Britanci trebaju i pomoć egipatskih odgovornih faktora i suradnju egipatske javnosti. Prvu su već sebi osigurali. »Timesov «dopisnik iz Kaira javlja, da je visoki britanski komesar u Egiptu, sir Miles Lampson, koji je prekinuo svoj dopust i vratio se je žurno iz Londona u egipatsku prijestolnicu, održao nekoliko konferencija sa predstavnicima oružane sile i egipatske vlade te je postignut sporazum za obranu Egipta od eventualnog napadaja Talijana. Pojačanje talijanskih posada u Libiji smatra se kao veoma teška opasnost za Egipat, te je uslijed toga nastala nova situacija u pogledu zaštite egipatskih granica. Egipatska vlada se spremno odazvala, da surađuje sa britanskim četama.

Drukčije je međutim u pogledu odnosa egipatske javnosti prema Velikoj Britaniji, premda se tvrdi, da su se posljednjih dana u tom pravcu poboljšale prilike. Egipatska javnost je potpuno svijesna opasnosti, koja prijeti Egiptu. No ona želi, da egipatska vlada surađuje sa britanskom na bazi ravnopravnosti ili da sama preuzme inicijativu za obranu. Egipćani misle, da njihova vlada igra previše pasivnu ulogu i da vlastite snage Egipta, kojemu je dozvoljeno držati samo 10 hiljada redovite vojske, nisu dovoljne za obranu zemlje. Ujedno egipatska javnost postaje sve nestrpljivija radi ponižavajućeg odnosa Egipta prema Velikoj Britaniji. Ovaj osjećaj je, završava dopisnik »Timesa« potpuno shvatljiv te je veoma poželjno, da se u Velikoj Britaniji povede o njemu računa.

Još nikada posljednjih godina nije »Times« ovako pisao o osjećajima Egipćana. Može se dakle vjerovati, da Britanci žele udovoljiti barem jednom dijelu egipatskih narodnih zahtjeva, kako bi na ovaj način, u slučaju sukoba s Italijom, osigurali ne samo suradnju egipatskih odgovornih faktora, već i narodnih slojeva.

MERHUM HAFIZ MEHMED EF. MALMUDIREVIĆ.

Na 26. septembra t. g. uveče uoči petka poslije jacije namaza ovdje je u svojoj 57. godini života preselio na Ahiret merhum Hafiz Mehmed ef. Malmudirević, bivši imam-matičar džemata Ahmed Vojvode u Novom Pazaru. Ova tužna vijest pronijela se kroz varoš Novi-Pazar munjevitom brzinom i svaki njegov prijatelj i poznanik hitio je da prisustvuje dženazi, koja je uz ogromno učešće građanstva obavljena sjutradan u petak poslije džum'e namaza pred džamijom Altun Alem.

Rahmetli Hafiz ef. vršio je imamsku dužnost svjesno na zadovoljstvo svojih džematlija sve od 1917. godine do nazad dvije godine, kada je uslijed oboljenja paralize u desnoj strani morao da napusti tu svoju omiljenu dužnost. Uz ovu dužnost merhum Hafiz Mehmed ef. je kao odličan poznavalac feraiza i šeriatskog prava vršio i dužnost činovnika mehkemi-šer'ije u vremenu turske uprave i poslije 1912. g. pri Muftijstvu okruga raškog u Novom Pazaru i najzad kod Šeriatskog suda.

Gorka sudbina i nemila smrt oduze nam našega dobrog Hafiz ef .i više njega i njegovog blagog osmjeha u našoj sredini nema. Zato njega pored njegove ucviljene porodice oplakuju i njegovi mnogobrojni znanci i prijatelji, čija je žalost tim veća, kad se zna da rahmetlija iza sebe ostavlja neopskrbljenu porodicu.

Neka mu Svevišnji Alah dž. š. udijeli mjesto u lijepome dženetu, a njegovoj ožalošćenoj porodici podijeli sabri džemil.

Novi Pazar, 12. oktoura 1935.

J. Džudžević.

MERHUM MUHAMED EFOVIĆ.

Podgorica, 11. oktobra.

Jučer je ovdje umro poznati trgovac i gradski vijećnik Muhamed (Medo) Efović. Rahmetlija je bio poznat kao dobar trgovac s kožom i konjima, pa je važio i kao jedan od najmarljivijih izvoznika u Italiju. Bio je veliki pregalac za islamsko dobro u svome mjestu, pa nije nikada žalio materijalnih sredstava, da se pomogne opća dobra stvar. Bio je potomak jedne od najuglednijih porodica muslimanskih u Podgorici, koja je davala valjane trgovce i javne radnike kako u doba tursko, tako i u doba crnogorsko. Rahmetli Medo je bio najmarljiviji bratstvenik ove velike porodice podgoričke, koja je sačuvala sve plemenite osobine, svojstva i hanedanluka i u najnovije vrijeme. U njegovoj kući bilo je svakoga ramazana sijelo do kasne noći, gdje bi se naročito stariji svijet okupljao i osvježavao uspomene na minula bolja vremena. Rahmetlija je dugo pobolijevao od slabosti srca i umro je mlad, u 45. godini života.

Dženaza mu je bila velika, a uzeli su u pratnji učešća i inovjerci, mnogobrojni prijatelji i poštovaoci merhumovi.

Ucviljenoj porodici sabri džemil, a rahmetliji neka Bog podijeli firdevsi ala džennet. Š.

PRIJEMNI ISPITI U GAZI HUSREVBEGOVOJ MEDRESI.

Prijemni ispiti u Gazi Husrevbegovoj medresi održani su u nedjelju, 13. oktobra.

Na natječaj Uprave Medrese prijavilo se 130 molitelja. Ispit je položilo 54 kandidata. U internat je primljeno 22 pitomca a od toga ih je 13 besplatno. Dva mjesta su predviđena za Poljake. Nastava u I. razredu je počela u utorak 15. o. mj.

Vlasnik i urednik: Hafiz Muhamed Pandža. — Plativo i utuživo u Sarajevu. — Za »Novu Tiskaru« Vrček i drug: Stjepan Vrček.